

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Андрій Колосок

Вступ до спеціальності

Методичні рекомендації

Луцьк 2022

УДК 364.3(075.8)
В 85

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 2 від 19.10.2022 р.).

Рецензенти: **Малиновський В. Я.** – д. політ. н., професор кафедри соціогуманітарних технологій Луцького НТУ;

Сушик Н. С. – к. пед. н., доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи ВНУ імені Лесі Українки.

Колосок А. М.

В 85 Вступ до спеціальності : методичні рекомендації / упорядник Андрій Мирославович Колосок. Луцьк : ПП «Поліграфія», 2022. 78 с.

Методичні рекомендації містять завдання для виконання практичної та самостійної роботи з дисципліни «Вступ до спеціальності» освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення», тести для поточного та підсумкового контролю, термінологічний словник, перелік питань до іспиту, список рекомендованої літератури.

Рекомендовано студентам денної та заочної форми навчання галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 232 Соціальне забезпечення.

УДК 364.3(075.8)
Колосок А. М., 2022
Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	7
1.1. Семінарське заняття.....	7
1.2. Самостійна робота.	7
1.3. Тести.....	7
2. СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ТА ЇХ СПОЖИВАЧІ.....	10
2.1. Семінарське заняття.....	10
2.2. Самостійна робота.	10
2.3. Тести.....	10
3. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ	13
3.1. Семінарське заняття.....	13
3.2. Самостійна робота.	13
3.3. Тести.....	13
4. ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ.....	16
4.1. Семінарське заняття.....	16
4.2. Самостійна робота.	16
4.3. Тести.....	16
5. СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	19
5.1. Семінарське заняття.....	19
5.2. Самостійна робота.	19
5.3. Тести.....	19
6. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	22
6.1. Семінарське заняття.....	22
6.2. Самостійна робота.	22
6.3. Тести.....	22
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1	25
1.1 Запитання.....	25
1.2 Тести.....	25
7. СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	36
7.1. Семінарське заняття.....	36
7.2. Самостійна робота.	36
7.3. Тести.....	36
8. СОЦІАЛЬНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	39
8.1. Семінарське заняття.....	39
8.2. Самостійна робота.	39
8.3. Тести.....	39
9. СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА АДАПТАЦІЯ.....	42
9.1. Семінарське заняття.....	42
9.2. Самостійна робота.	42
9.3. Тести.....	42
10. СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ФОРМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	45
10.1. Семінарське заняття.....	45
10.2. Самостійна робота.	45
10.3. Тести.....	45
11. ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ ФАХІВЦЯ У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ/СОЦІАЛЬНОГО ІНСПЕКТОРА	48
11.1. Семінарське заняття.....	48
11.2. Самостійна робота.	48
11.3. Тести.....	48

12. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ЯКОСТІ ФАХІВЦЯ У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ/СОЦІАЛЬНОГО ІНСПЕКТОРА	51
12.1. Семінарське заняття.....	51
12.2. Самостійна робота.	51
12.3. Тести.....	51
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2	54
2.1. Запитання.....	54
2.2. Тести.....	54
ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ	65
ВІДЕОМАТЕРІАЛИ	68
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ	69
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	76
Основна	76
Додаткова.....	76
Інтернет-ресурси	76

ВСТУП

Анотація курсу. Змістом навчальної дисципліни є чіткі уявлення про існуючі проблеми соціальної політики в Україні та професійні можливості фахівця у галузі соціального захисту населення/соціального інспектора щодо вирішення конкретних проблем соціальної політики; система суспільно-економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків.

Постреквізити – одержані знання будуть необхідні для вивчення навчальних дисциплін: «Соціальна політика», «Економічні основи соціального захисту», «Система соціального захисту», «Соціальна допомога різним категоріям населення», «Технології соціального аудиту та інспектування» та ін.

Мета навчальної дисципліни: полягає у формуванні в студентів розуміння сутності, змісту, функцій та завдань соціальної політики, уявлень про основні напрями та механізми соціального забезпечення й підтримки різних категорій населення в Україні, а також у спонуканні студентів до осмислення своєї майбутньої професійної діяльності.

Завдання дисципліни:

- ознайомити зі змістом та структурою соціального забезпечення;
- проаналізувати ситуацію щодо визначення сутності та змісту поняття «соціальне забезпечення» у сучасному науковому дискурсі;
- сформулювати уявлення про структуру соціального забезпечення та умови його здійснення в Україні і за кордоном, розкрити форми та методи соціального забезпечення;
- показати як працює система соціального обслуговування і соціальних служб України;
- ознайомити із емпіричним досвідом України та іноземних країн та існуючими підходами (інструментарієм) щодо соціального забезпечення;
- показати глибинний зв'язок соціального забезпечення з повсякденним життєвим світом людини та домінуючими ціннісними орієнтирами;
- виробити у студентів базові аналітичні та інструментальні компетентностей в сфері соціального забезпечення.

Навчальна дисципліна спрямована на формування інтегральної компетентності (ІНТ): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Структура навчальної дисципліни зображена у таблиці 1.1.

Схема курсу денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього годин денна/заочна ¹	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю ² .	Бал оцінювання
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціального забезпечення							
Тема 1. Поняття та сутність соціального забезпечення	11,5	3	3	5	0,5	ДС, Т, РЗ/К	3
Тема 2. Соціальні послуги та їх споживачі	11,5	3	3	5	0,5	ДС, Т, РЗ/К	3
Тема 3. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціального забезпечення в Україні	13,0	3	3	6	1	ДС, Т, РЗ/К	3
Тема 4. Державні гарантії соціального забезпечення в Україні	13,0	3	3	6	1	ДС, Т, РЗ/К	3
Тема 5. Соціальне забезпечення в системі соціального захисту	13,0	3	3	6	1	ДС, Т, РЗ/К	4
Тема 6. Зарубіжний досвід соціального забезпечення	13,0	3	3	6	1	ДС, Т, РЗ/К	4
Разом за модулем 1	75	18	18	34	5	Т, МКР/КР	30
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти соціального забезпечення							
Тема 7. Соціальне забезпечення як складова соціальної політики	13	3	3	6	1	ДС, Т, РЗ/К	3
Тема 8. Соціальне обслуговування в сфері соціального забезпечення	13	3	3	6	1	ДС, Т, РЗ/К	3
Тема 9. Соціальна реабілітація та адаптація	13	3	3	6	1	ДС, Т, РЗ/К	3
Тема 10. Соціальне страхування як форма соціального забезпечення	13	3	3	6	1	ДС, Т, РЗ/К	3
Тема 11. Професійні якості фахівця у галузі соціального захисту населення/соціального інспектора	11,5	3	3	5	0,5	ДС, Т, РЗ/К	4
Тема 12. Морально-етичні якості фахівця у галузі соціального захисту населення/соціального інспектора	11,5	3	3	5	0,5	ДС, Т, РЗ/К	4
Разом за модулем 2	75	18	18	34	5	Т, МКР/КР	30
Разом	150	36	36	68	10	Максимальна оцінка балів	100

Примітки: ¹ Всього годин лекцій і практичних занять. ² Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

1. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1.1. Семінарське заняття.

1. Соціальне забезпечення: поняття та призначення.
2. Соціальне забезпечення - проблема визначення сутності.
3. Соціальне забезпечення та його державні гарантії.
4. Функції соціального забезпечення.
5. Соціальне забезпечення як механізм суспільного самоконтролю.
6. Законодавчі гарантії соціального забезпечення.
7. Сутність, значення та завдання соціальної політики.
8. Соціальний захист як державне забезпечення суспільних потреб населення країни.
9. Соціальні послуги як інструмент забезпечення буттєвих потреб населення.
10. Соціальна робота як інструмент реалізації державної соціальної політики.

1.2. Самостійна робота.

1. Охарактеризуйте основні визначення поняття соціальне забезпечення.
2. Порівняйте поняття «соціальне забезпечення», «соціальна робота», «соціальна політика», «соціальна допомога».
3. Назвіть основні функції соціального забезпечення.
4. Поясніть, в чому полягає соціальний захист населення країни.
5. Перерахуйте законодавчі акти, які визначають соціальну політику держави.
6. Поясніть, чим відрізняється соціальне забезпечення від соціальної роботи.
7. Покажіть, в чому полягає різниця в трактуванні поняття «соціальна робота» у іноземних та вітчизняній наукових школах.
8. Чим відрізняється соціальна допомога від соціального забезпечення?
9. Чому соціальну допомогу називають механізмом суспільного самоконтролю?
10. Який перелік заходів передбачає соціальна політика?

1.3. Тести.

1. Вкажіть, хто з наведених зарубіжних дослідників не вивчав соціальне забезпечення?
 - Ф. Нойман;
 - Ш. Рамон;
 - Г. Фон Хаферкамп;
 - С. Шардлоу;
 - Р. Ліденроу.

2. Вкажіть, хто при вивченні сутності соціального забезпечення розглядав «понятійну розірваність»?
 - В. В. Бочарова;
 - В. І. Лозова;
 - Г. Фон Хаферкамп;
 - І. Ф. Прокопенко;
 - І. І. Мигович.

3. Вкажіть, що не є об'єктом соціальної політики?
 - соціальне забезпечення;
 - зайнятість;
 - система охорони здоров'я;
 - цивільна безпека;

- освіта.

4. Соціальне забезпечення є практичною реалізацією...

- скептичного світогляду;
- гуманістичного світогляду;
- раціонального світогляду;
- економічного мислення;
- релігійного світогляду.

5. Основною метою соціального забезпечення є...

- допомогти людині мобілізувати, примножити й реалізувати свої можливості у подоланні життєвих труднощів;
- допомогти людині фінансово;
- допомогти людині психологічно;
- допомогти людині матеріально;
- допомогти людині матеріально і психологічно.

6. Соціальне забезпечення це...

- соціальний феномен, що зосереджує увагу на глибинній сутності людини та її соціальних зв'язках, соціальному прогнозі, моделюванні соціальних процесів та їх розвитку, що надає можливість виявлення оптимальних шляхів вирішення соціальних суперечностей та конфліктів на макро - і макрорівні;
- суспільне явище, яке є моделлю підтримки, яку суспільство реалізує у конкретний історичний період, відповідно до особливостей національно - культурного та соціально-політичного розвитку;
- елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, направлений на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування;
- механізм самоконтролю соціального, спрямований на вирішення різноманітних конфліктів, суперечок та зсувів, що виникають у просторі його існування. Соціальне забезпечення характеризується інтегративними, міждисциплінарними підходами;
- усі відповіді правильні.

7. Соціальне забезпечення це...

- механізм суспільного самоконтролю, формування якого стало результатом раціонального усвідомлення необхідності такого забезпечення у суспільстві для його подальшого поступу і який у той самий час не порушує принципів лібертарності, виконує найважливішу для суспільства функцію стабілізації і збереження соціуму, підтримання й гармонізації суспільних відносин, забезпечення умов для постійного його розвитку;
- комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем;
- послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами;
- добровільна безкорислива пожертва фізичних та юридичних осіб у поданні набувачам матеріальної, фінансової, організаційної та іншої благодійної допомоги;
- правильна відповідь відсутня.

8. Проблеми визначення сутності і розуміння соціального забезпечення вивчали...

- В. А. Коноваленко, А. М. Семеноженко, А. О. Стасюк;
- Л. М. Штефан, І. Ф. Прокопенко, В. І. Лозова;
- А. В. Цисаренко, Д. О. Мельник, С. А. Гончаров;
- Л. В. Дорошенко, П. В. Писаренко, С. О. Кузьма;
- А. П. Шевченко, Г. В. Скоророда, Р. А. Андрійчук.

9. Хто з вітчизняних вчених сформулював наступне визначення соціальної роботи? - це професійна діяльність з надання допомоги інвалідам, групам і спільнотам, заради посилення чи відродження їхньої здатності до соціального функціонування та створення сприятливих умов для досягнення цих цілей.

- Л. В. Дорошенко, П. В. Писаренко;
- В. А. Коноваленко, А. М. Семеноженко;
- В. І. Андрющенко, М. П. Лукашевич;
- П. В. Писаренко, С. О. Кузьма;
- В. В. Бочарова, В. І. Лозова.

10. Добročинність та соціальне забезпечення поєднує...

- оптимізм;
- песимізм;
- альтруїзм;
- конструктивізм;
- раціоналізм.

2. СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ТА ЇХ СПОЖИВАЧІ

2.1. Семінарське заняття.

1. Соціальні послуги їх споживачі та різновиди.
2. Державні гарантії надання соціальних послуг.
3. Адміністративні послуги як різновид державних послуг.
4. Муніципальні послуги в системі органів місцевого самоврядування.
5. Матеріальні послуги як форми задоволення матеріально-побутових потреб громадян.
6. Соціо - культурні послуги - як форми підтримки нормальної життєдіяльності соціуму.
7. Соціальна сфера суспільства її складові та структура.
8. Соціальне забезпечення як механізм функціонування соціуму.
9. Фахові можливості професії «соціальне забезпечення».
10. Форми забезпечення соціальної безпеки громадян.

2.2. Самостійна робота.

1. Дайте характеристику соціальній сфері суспільства.
2. Визначте, які послуги надаються в соціальній сфері по місцю вашого проживання.
3. Зробіть порівняльний аналіз соціальних послуг.
4. Перерахуйте складові соціальної сфери суспільства.
5. Чим відрізняються послуги від державного забезпечення?
6. Що таке муніципальні послуги?
7. Що ви вкладаєте в поняття «соціальна безпека»?
8. Назвіть основні соціо - культурні послуги.
9. Що таке соціальні послуги?
10. Охарактеризуйте види та сутність адміністративних послуг.

2.3. Тести.

1. Соціальне забезпечення не передбачає: ...
 - соціально-педагогічну роботу з сім'ями та дітьми в умовах кризових ситуацій;
 - соціальну реабілітацію дітей та дорослих з обмеженими можливостями;
 - державне забезпечення в рамках соціальної політики;
 - юридичну допомогу та супровід;
 - соціальну роботу з асоціальними сім'ями і дітьми з девіантною поведінкою.
2. Вкажіть, що не належить до фахових можливостей професії «соціальне забезпечення»:
 - соціальні і спеціальні заклади та медичні установи (інтернати, спеціалізовані дитячі садки, школи, хоспіси тощо...);
 - органи праці і соціального захисту населення;
 - реабілітаційні центри для дітей та підлітків з обмеженими можливостями;
 - будинки-інтернати для інвалідів та людей похилого віку, сиротинці;
 - будинки культури та заклади культурно-освітньої роботи.
3. Працівник з соціального забезпечення не надає:
 - правову допомогу;
 - матеріальну допомогу;
 - соціально-культурну;
 - психологічну допомогу;
 - базову медичну допомогу.
4. Згідно Закону України «Про соціальні послуги», соціальні послуги – це...

- комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем;

- заходи з надання матеріальної допомоги певним особам чи окремим соціальним групам;

- заходи з надання психологічної допомоги певним особам чи окремим соціальним групам;

- комплекс заходів з надання фінансової допомоги особам, окремим соціальним групам, які опинились у складній ситуації заради покращення їхнього матеріального добробуту;

- комплекс заходів з надання реабілітаційної допомоги особам, окремим соціальним групам, які опинились у складній життєвій ситуації заради покращення їхнього психологічного стану.

5. Право громадян на соціальний захист гарантує...

- стаття 76 Конституції України;

- стаття 46 Конституції України;

- стаття 56 Конституції України;

- Закон України «Про соціальні послуги»;

- Закон України «Про соціальний захист».

6. Вкажіть, які види послуг надаються населенню?

- державні;

- державні, муніципальні;

- державні, адміністративні, муніципальні, соціальні;

- соціальні;

- адміністративні.

7. До ознак адміністративних послуг не відноситься...

- адміністративна послуга надається за заявою (зверненням) юридичної або фізичної особи;

- надання адміністративних послуг пов'язано із забезпеченням умов для реалізації суб'єктивних прав конкретної особи;

- результатом розгляду звернення є адміністративний акт, що має індивідуальний характер (паспорт, свідоцтво, ліцензія, дозвіл тощо);

- надання громадянам та їх об'єднанням, юридичним і фізичним особам послуг саме державними органами та відповідними державними структурами з коштів державного бюджету;

- адміністративні послуги надаються адміністративними органами (насамперед, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування) і обов'язково через реалізацію владних повноважень.

8. Муніципальні послуги – це...

- різновид державних послуг, пов'язаний з нормативно-юридичним оформленням, реєстрацією і супроводом діяльності нових організацій, рухів, груп;

- послуги, що надаються органами державного управління суспільству та окремим його членам для задоволення їх потреб, гарантованих громадянам демократичної, соціальної і правової країни її конституцією;

- послуги суб'єктів туристичної діяльності щодо розміщення, харчування, транспортного, інформаційно-рекламного обслуговування, а також послуги закладів культури, спорту, побуту, розваг, спрямовані на задоволення потреб туристів;

- послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку

соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

- послуги, які надаються населенню органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами.

9. Державні послуги – це...

- різновид державних послуг, пов'язаний з нормативно-юридичним оформленням, реєстрацією і супроводом діяльності нових організацій, рухів, груп;

- послуги, що надаються органами державного управління суспільству та окремим його членам для задоволення їх потреб, гарантованих громадянам демократичної, соціальної і правової країни її конституцією;

- послуги суб'єктів туристичної діяльності щодо розміщення, харчування, транспортного, інформаційно-рекламного обслуговування, а також послуги закладів культури, спорту, побуту, розваг, спрямовані на задоволення потреб туристів;

- послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

- послуги, які надаються населенню органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами.

10. До житлово-комунальних послуг не відносяться:

- комунальні послуги (централізоване постачання холодної та гарячої води, водовідведення, газо- та електропостачання, централізоване опалення, вивезення побутових відходів тощо);

- послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій (прибирання будинкових приміщень і прибудинкової території, санітарно-технічне обслуговування, утримання ліфтів, освітлення місць загального користування, поточний ремонт, вивезення побутових відходів тощо);

- послуги з надання соціального забезпечення дітям, людям похилого віку та спеціальним категоріям осіб з обмеженими можливостями догляду за собою;

- послуги з управління будинком, спорудою або групою будинків (утримання на балансі, укладання договорів на виконання послуг, контроль за дотриманням умов договору тощо);

- послуги з ремонту приміщень, будинків, споруд (заміна, підсилення елементів конструкцій і мереж, їх реконструкція, відновлення несучих елементів конструкцій тощо).

3. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Семінарське заняття.

1. Благодійність як елемент культури та основний християнський принцип.
2. Соціальне забезпечення як соціокультурний феномен.
3. Історіографічне становлення розвитку благодійного та соціального забезпечення в Україні.
4. Філантропія як форма соціального забезпечення та благодійництва.
5. Князівська благодійність Київської Русі.
6. Добродійна діяльність в часи Гетьманщини.
7. Благодійна діяльність в ХІХ ст.
8. Засадничі принципи Ельберфельдської системи.
9. Роль церковної «десятини» для формування благодійних закладів.
10. Монастирі як центри благодійної соціального забезпечення.
11. Парафіяльні форми благодійництва.
12. Благодійна діяльність в незалежній Україні.

3.2. Самостійна робота.

1. Розкрийте основні елементи меценатства і спонсорства як форми благодійництва.
2. Дослідіть феномен благодійності у працях Т.Парсонса, М.Вебера, Дж. Міда, О.Конта, Е.Гіденса.
3. Проаналізуйте принципи Ельберфельдської системи соціального забезпечення.
4. Охарактеризуйте особливості благодійної діяльності в СРСР.
5. Охарактеризуйте основні принципи Закону України «Про благодійність та благодійні організації».
6. Назвіть основні етапи становлення соціального забезпечення в Україні.
7. Чому благодійність вважається соціальним феноменом?
8. Перерахуйте науковців, та їх праці де йдеться про соціальну допомогу.
9. Хто із українських вчених досліджував благодійницьку діяльність?
10. Що таке ктиторська система соціального забезпечення.
11. Чим благодійність відрізняється від соціальної відповідальності та соціально-етичного маркетингу?

3.3. Тести.

1. Вкажіть, із яким роком офіційно пов'язують початок благодійності?

- 811;
- 711;
- 911;
- 1011;
- 901.

2. Благодійництво характеризується...

- добровільністю, безкорисливістю;
- системністю, добровільністю;
- корисливістю, добровільністю;
- безсистемністю, корисливістю;
- релігійністю, добровільністю.

3. Об'єктивними причинами зародження благодійності на державному рівні були...

- зменшення смертності населення;
- запобігання соціальним бунтам, збільшення кількості церковних прихожан;
- зменшення захворюваності населення;
- боротьба з професійними жебраками;
- покращення матеріального стану населення.

4. Перші в Київській Русі лікарні, де бідні отримували суспільну опіку і користувалися безкоштовним лікуванням, були запроваджені у...

- 1071;
- 1101;
- 1081;
- 1091;
- 981.

5. Вкажіть, меценатство якого гетьмана сягало Палестини, Антіохії, Александрії, грецького Афону і Царгорода...

- Д. Апостол;
- П. Конашевича-Сагайдачного;
- Б. Хмельницького;
- І. Скоропадського;
- І. Мазепи.

6. Вкажіть, хто вперше на офіційному рівні заборонив просити милостиню і подавати її?

- І. Мазепа;
- Петро I;
- Катерина II;
- Б. Хмельницький;
- Й. Сталін.

7. Вкажіть, хто став ініціатором створення госпіталів для бідних породіль, із забезпеченням анонімності?

- І. Мазепа;
- Петро I;
- Катерина II;
- Б. Хмельницький;
- Й. Сталін.

8. Вкажіть, коли був прийнятий перший закон «Про страхування від нещасних випадків»?

- 1812;
- 1912;
- 1922;
- 1902;
- 1932.

9. Вкажіть, коли були створенні Всеросійське товариство сліпих та Всеросійське товариство глухонімих?

- 1933;
- 1913;
- 1923;
- 1943;
- 1933.

10. Вкажіть, до якого громадського лиха призвела благодійність у Київській Русі?

- розвитку професійного жебрацтва та виникненню цілої касты ледарів;
- соціального бунту;
- збільшення смертності;
- збільшення захворюваності;
- збільшення смертності та захворюваності.

4. ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

4.1. Семінарське заняття.

1. Соціальне забезпечення як один із напрямків розвитку держави.
2. Конституційні гарантії на соціальне забезпечення громадян.
3. Нормативно-правові акти соціального забезпечення: загальна характеристика.
4. Трирівнева система пенсійного забезпечення громадян в Україні.
5. Солідарна система пенсійного забезпечення.
6. Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
7. Особистий електронний кабінет Пенсійного Фонду.
8. Право соціального забезпечення.
9. Соціальні ризики: поняття та класифікація.
10. Система страхування соціальних ризиків.

4.2. Самостійна робота.

1. Назвіть основні проблеми призначення соціального забезпечення в Україні.
2. Які нормативно-правові акти передбачають соціальну допомогу?
3. Проведіть аналіз солідарної системи пенсійних виплат.
4. Дайте характеристику персоніфікованому обліку державного пенсійного страхування.
5. Покажіть, в чому полягає система недержавного пенсійного страхування.
6. Як держава гарантує соціальну допомогу громадянам України?
7. На підставі чого регулюється система соціального забезпечення країни?
8. Які переваги та недоліки солідарної системи пенсійних виплат?
9. Як здійснюється соціальне забезпечення непрацездатних?
10. Поясніть процедуру реєстрації особистого електронного кабінету Пенсійного Фонду.

4.3. Тести.

1. Вкажіть, скільки рівнів має система пенсійного забезпечення громадян в Україні?
- 1;
- 3;
- 2;
- 4;
- 0.
2. Вкажіть, у законодавстві якої країни було вперше використано поняття «соціальне забезпечення»?
- Сполучені Штати Америки;
- Японія;
- Китай;
- Франція;
- Німеччина.
3. Вкажіть, у якому році було вперше використано поняття «соціальне забезпечення»?
- 1915;
- 1955;
- 1925;
- 1945;
- 1935.

4. Вкажіть, яким законом визначається порядок функціонування третього рівня системи пенсійного забезпечення громадян в Україні?

- Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»;
- Закон України «Про пенсійне забезпечення»;
- Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;
- Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення»;
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

5. Вкажіть, скільки згідно конвенції МОП № 102 визначено традиційних соціальних ризиків?

- 10
- 8
- 9
- 7
- 6.

6. Вкажіть, який із законів визначає поняття «складні життєві обставини»?

- Закон України «Про соціальні послуги»;
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»;
- Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»;
- Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»;
- Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям».

7. Вкажіть, що не відноситься до страхових випадків, з настанням яких надаються матеріальне забезпечення та соціальні послуги згідно ст. 26 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування до страхових випадків?

- вагітність та пологи;
- інвалідність;
- досягнення пенсійного віку;
- безробіття;
- бідність.

8. Вкажіть, в якому міжнародному правовому акті визначено, що «кожна людина має право на захист від убогості та соціального відчуження»?

- Загальна декларація прав людини;
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права;
- Європейська соціальна хартія;
- Європейський кодекс соціального забезпечення;
- Конвенція МОП № 102.

9. Вкажіть, в якій науковій установі сформувався поняття «право соціального забезпечення»?

- Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України;
- Інститут економіки та прогнозування НАН України;
- Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України;
- Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України;
- Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України.

10. Вкажіть, коли вперше було проголошено про самостійність галузі соціального забезпечення?

- на міжнародному симпозіумі з соціального захисту у Відні в 1966 р;

- на міжнародному симпозіумі з соціального забезпечення в Празі в 1966 р.;
- на міжнародному симпозіумі з соціального забезпечення в Парижі в 1976 р.;
- на міжнародному симпозіумі з соціального забезпечення в Празі в 1976 р.;
- на міжнародному симпозіумі з соціального захисту в Лондоні у 1986 р.

5. СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

5.1. Семінарське заняття.

1. Зміст та історія поняття «соціальне забезпечення».
2. Місце соціального забезпечення в системі соціального захисту.
3. Вплив держави на розвиток системи соціального захисту.
4. Державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження.
5. Принципи роботи системи соціального забезпечення.
6. Принцип соціальної солідарності та його місце в системі соціального захисту.
7. Правова база соціального забезпечення в Україні.
8. Закони України у сфері соціального захисту.
9. Постанови Кабінету Міністрів України у сфері соціального захисту.
10. Накази Міністерства соціальної політики.
11. Міжнародні правові акти у сфері соціального захисту.

5.2. Самостійна робота.

1. Розкрийте співвідношення понять «соціальний захист» та «соціальне забезпечення».
2. Коли і де вперше був застосований термін «соціальне забезпечення»?
3. Окресліть сферу дії соціального захисту.
4. Назвіть та охарактеризуйте основні складові соціального забезпечення України.
5. Розкрийте специфіку правової бази соціального забезпечення в Україні?
6. Назвіть основні міжнародні правові акти у сфері соціального захисту.
7. Охарактеризуйте основні принципи соціального захисту.
8. Вкажіть особливості застосування принципу соціального страхування.
9. Назвіть основні закони України у сфері соціального захисту.
10. Вкажіть особливості застосування принципу соціальної допомоги.
11. Вкажіть особливості застосування принципу соціального забезпечення.

5.3. Тести.

1. До основних принципів соціального захисту не належить...
 - принцип соціального страхування;
 - принцип соціальної допомоги;
 - принцип соціального забезпечення;
 - принцип соціальної солідарності;
 - принцип соціального партнерства.

2. Вкажіть правильне співвідношення понять «соціального захисту» та «соціального забезпечення»...
 - це тотожні поняття;
 - поняття «соціальний захист» більш широке за значенням та змістом;
 - поняття «соціальний захист» більш вузьке за значенням та змістом;
 - поняття «соціальне забезпечення» більш широке за значенням та змістом;
 - правильна відповідь відсутня.

3. Вкажіть, які конвенції МОП регулюють питання соціального забезпечення?
 - 48, 102, 157;
 - 37, 84, 102;
 - 26, 59; 105;
 - 58, 104, 147;
 - 68, 106, 178.

4. Соціальний захист це...

- це визначені законом фактори порушення нормального соціального становища людей у разі втрати працездатності або відсутності попиту на працю, які супроводжуються настанням для зайнятого населення матеріальної незабезпеченості внаслідок втрати заробітку, додаткових витрат, пов'язаних з лікуванням, а для сімей - втратою джерела доходу (у випадку втрати годувальника);

- система суспільно - економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо);

- це встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціального забезпечення, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму;

- сукупність державних заходів і видатків бюджету, пов'язаних з наданням фінансової допомоги окремим верствам населення, які через незалежні від них причини не мають достатніх для самозабезпечення доходів.

- це послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

5. Соціальне забезпечення це...

- це визначені законом фактори порушення нормального соціального становища людей у разі втрати працездатності або відсутності попиту на працю, які супроводжуються настанням для зайнятого населення матеріальної незабезпеченості внаслідок втрати заробітку, додаткових витрат, пов'язаних з лікуванням, а для сімей - втратою джерела доходу (у випадку втрати годувальника);

- система суспільно - економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо);

- це встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціального забезпечення, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму;

- сукупність державних заходів і видатків бюджету, пов'язаних з наданням фінансової допомоги окремим верствам населення, які через незалежні від них причини не мають достатніх для самозабезпечення доходів.

- це послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

6. Вкажіть не існуючий закон України у сфері соціального захисту...

- «Про пенсіонерів та їх статус»;
- «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»;
- «Про соціальний захист дітей війни»;
- «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».

7. Вкажіть, що не відноситься до джерела права соціального забезпечення?

- Конституція України;
- закони України;
- постанови Кабінету Міністрів України;
- накази Міністерства соціальної політики;
- накази Національного банку України.

8. Вкажіть не існуючий міжнародних правовий акт у сфері соціального захисту...

- Загальна декларація прав людини (1948 р.);
- 157 Конвенція МОП (1982 р.);
- Європейська соціальна хартія (1961 р.);
- 291/а Конвенція МОП (1989 р.);
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.).

9. Державні соціальні гарантії це...

- це визначені законом фактори порушення нормального соціального становища людей у разі втрати працездатності або відсутності попиту на працю, які супроводжуються настанням для зайнятого населення матеріальної незабезпеченості внаслідок втрати заробітку, додаткових витрат, пов'язаних з лікуванням, а для сімей - втратою джерела доходу (у випадку втрати годувальника);

- система суспільно - економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо);

- це встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціального забезпечення, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму;

- сукупність державних заходів і видатків бюджету, пов'язаних з наданням фінансової допомоги окремим верствам населення, які через незалежні від них причини не мають достатніх для самозабезпечення доходів.

- це послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

10. До методів впливу держави на розвиток системи соціального захисту не відноситься...

- правове забезпечення соціального захисту населення, прийняття відповідних законодавчих та нормативних актів;
- соціальні субсидії;
- державні програми з вирішення конкретних соціальних проблем;
- обов'язкове соціальне страхування;
- міжнародні правові акти.

6. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

6.1. Семінарське заняття.

1. Континентальна модель соціального захисту.
2. Англосаксонська модель соціального захисту.
3. Скандинавська модель соціального захисту.
4. Південно-європейська модель соціального захисту.
5. Неоліберальна модель соціального захисту.
6. Стандарти соціального забезпечення в країнах-членах ЄС.
7. Зарубіжний досвід створення фінансової бази соціального забезпечення.
8. Соціальне забезпечення в сучасних соціально - правових державах: порівняльний аналіз.
9. Зміст принципів соціального забезпечення в сучасних державах соціально-демократичної орієнтації.
10. Міжнародно-правові норми соціального забезпечення.

6.2. Самостійна робота.

1. Порівняйте континентальну та скандинавську моделі соціального захисту.
2. В чому проявляється «рудиментарність» південно - європейської моделі соціального захисту?
3. Порівняйте англосаксонську і неоліберальну модель соціального захисту.
4. Порівняйте вузьке та широке розуміння соціального забезпечення.
5. Назвіть основні форми фінансування соціального забезпечення.
6. Поясніть, чому держава загального добробуту є різновидом соціальної держави.
7. Поясніть принципи соціального забезпечення, що застосовуються в розвинутих країнах світу.
8. Проаналізуйте рекомендації МОП № 67 «Про забезпечення доходу».
9. Опрацюйте матеріали конвенції МОП № 102 «Про мінімальні норми соціального забезпечення».
10. Розкрийте зміст Регламенту Ради «Про застосування схем соціального забезпечення щодо осіб, що працюють за наймом, та їхніх сімей під час пересування в межах Співтовариства» № 1408/71 (ЄЕС) від 14 червня 1971 року.

6.3. Тести.

1. Вкажіть, яка модель соціального захисту встановлює жорсткий зв'язок між рівнем соціального захисту та тривалістю професійної діяльності?
 - Англосаксонська модель;
 - Континентальна модель;
 - Скандинавська модель;
 - Південно-європейська модель;
 - Неоліберальна модель.
2. Відмінною рисою якої моделі соціального захисту є широке охоплення різних соціальних ризиків і життєвих ситуацій?
 - Англосаксонська модель;
 - Континентальна модель;
 - Скандинавська модель;
 - Південно-європейська модель;
 - Неоліберальна модель.

3. Вкажіть, якого принципу соціального забезпечення не існує в державах соціально-демократичної орієнтації?

- принцип універсальності;
- принцип справедливого розподілу матеріальних благ і послуг;
- принцип забезпечення за рахунок державних і суспільних засобів;
- принцип участі працюючих громадян в управлінні соціальним забезпеченням;
- принцип трипартизму у соціальному забезпеченні.

4. Вкажіть, в якій статті «Договору про ЄС» йдеться про адаптацію соціального захисту працівників-мігрантів?

- 42;
- 32;
- 52;
- 62;
- 22.

5. Вкажіть, який Регламент Ради ЄЕС регулює застосування схем соціального забезпечення щодо осіб, що працюють за наймом, та їхніх сімей під час пересування в межах Співтовариства?

- № 1685/62 від 14.09.1958 р.;
- № 1304/96 від 23.02.1981 р.;
- № 1409/61 від 14.07.1961 р.;
- № 1408/71 від 14.06.1971 р.;
- № 2712/31 від 05.04.1966 р.;

6. Вкажіть, в яких країнах фонди соціального забезпечення створюються лише за рахунок особистих податкових надходжень з усіх громадян?

- Великобританія, Німеччина;
- Франція, Італія;
- Австралія, Нова Зеландія;
- Польща, Чехія;
- Україна, Молдова.

7. Вкажіть, які додаткові соціальні допомоги характерні для Ірландії?

- житлова допомога, допомога для батьків одинаків;
- житлова допомога, безплатне медичне страхування;
- допомога в оплаті житла, допомога для придбання предметів домашнього вжитку, меблів, побутової техніки, екстрена соціальна допомога;
- допомога на одяг та взуття для школярів; житлова допомога; забезпечення необхідними предметами домашнього вжитку; забезпечення паливом;
- оплата медичних послуг для певних категорій населення, оплата житла, субсидії на проїзд в громадському транспорті, гранти на навчання.

8. Вкажіть, який ценз з осілості необхідний для отримання повної пенсії в Ісландії?

- 30 років;
- 40 років;
- 25 років;
- 15 років;
- 10 років;

9. Вкажіть, в якій моделі соціального захисту рівень соціальної захищеності відносно низький, а соціальний захист розглядається як справа родичів і сім'ї?

- Англосаксонська модель;
- Континентальна модель;
- Скандинавська модель;
- Південно-європейська модель;
- Неоліберальна модель.

10. Вкажіть, в якій моделі соціального захисту проблеми соціального захисту населення вирішуються роботодавцями та найманими працівниками?

- Англосаксонська модель;
- Континентальна модель;
- Скандинавська модель;
- Південно-європейська модель;
- Неоліберальна модель.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1

1.1 Запитання.

1. Розкрийте сутність та відмінності понять «соціальний захист», «соціальне забезпечення», «соціальні послуги».
2. Обґрунтуйте, які історичні причини виникнення соціального забезпечення?
3. Що із зарубіжного досвіду соціального захисту можна використати на Україні і чому?

1.2 Тести.

1. Вкажіть, хто з наведених зарубіжних дослідників не вивчав соціальне забезпечення?
 - Ф. Нойман;
 - Ш. Рамон;
 - Г. Фон Хаферкамп;
 - С. Шардлоу;
 - Р. Ліденроу.
2. Вкажіть, хто при вивченні сутності соціального забезпечення розглядав «понятійну розірваність»?
 - В. В. Бочарова;
 - В. І. Лозова;
 - Г. Фон Хаферкамп;
 - І. Ф. Прокопенко;
 - І. І. Мигович.
3. Вкажіть, що не є об'єктом соціальної політики?
 - соціальне забезпечення;
 - зайнятість;
 - система охорони здоров'я;
 - цивільна безпека;
 - освіта.
4. Соціальне забезпечення є практичною реалізацією...
 - скептичного світогляду;
 - гуманістичного світогляду;
 - раціонального світогляду;
 - економічного мислення;
 - релігійного світогляду.
5. Основною метою соціального забезпечення є...
 - допомогти людині мобілізувати, примножити й реалізувати свої можливості у подоланні життєвих труднощів;
 - допомогти людині фінансово;
 - допомогти людині психологічно;
 - допомогти людині матеріально;
 - допомогти людині матеріально і психологічно.
6. Соціальне забезпечення це...
 - соціальний феномен, що зосереджує увагу на глибинній сутності людини та її соціальних зв'язках, соціальному прогнозі, моделюванні соціальних процесів та їх розвитку, що надає можливість виявлення оптимальних шляхів вирішення соціальних суперечностей та конфліктів на макро - і макрорівні;

- суспільне явище, яке є моделлю підтримки, яку суспільство реалізує у конкретний історичний період, відповідно до особливостей національно - культурного та соціально-політичного розвитку;

- елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, направлений на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування;

- механізм самоконтролю соціального, спрямований на вирішення різноманітних конфліктів, суперечок та зсувів, що виникають у просторі його існування. Соціальне забезпечення характеризується інтегративними, міждисциплінарними підходами;

- усі відповіді правильні.

7. Соціальне забезпечення це...

- механізм суспільного самоконтролю, формування якого стало результатом раціонального усвідомлення необхідності такого забезпечення у суспільстві для його подальшого поступу і який у той самий час не порушує принципів лібертарності, виконує найважливішу для суспільства функцію стабілізації і збереження соціуму, підтримання й гармонізації суспільних відносин, забезпечення умов для постійного його розвитку;

- комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем;

- послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами;

- добровільна безкорислива пожертва фізичних та юридичних осіб у поданні набувачам матеріальної, фінансової, організаційної та іншої благодійної допомоги;

- правильна відповідь відсутня.

8. Проблеми визначення сутності і розуміння соціального забезпечення вивчали...

- В. А. Коноваленко, А. М. Семеновенко, А. О. Стасюк;

- Л. М. Штефан, І. Ф. Прокопенко, В. І. Лозова;

- А. В. Цисаренко, Д. О. Мельник, С. А. Гончаров;

- Л. В. Дорошенко, П. В. Писаренко, С. О. Кузьма;

- А. П. Шевченко, Г. В. Скоровода, Р. А. Андрійчук.

9. Хто з вітчизняних вчених сформулював наступне визначення соціальної роботи? - це професійна діяльність з надання допомоги інвалідам, групам і спільнотам, заради посилення чи відродження їхньої здатності до соціального функціонування та створення сприятливих умов для досягнення цих цілей.

- Л. В. Дорошенко, П. В. Писаренко;

- В. А. Коноваленко, А. М. Семеновенко;

- В. І. Андрющенко, М. П. Лукашевич;

- П. В. Писаренко, С. О. Кузьма;

- В. В. Бочарова, В. І. Лозова.

10. Доброчинність та соціальне забезпечення поєднує...

- оптимізм;

- песимізм;

- альтруїзм;

- конструктивізм;

- раціоналізм.

11. Соціальне забезпечення не передбачає:...

- соціально-педагогічну роботу з сім'ями та дітьми в умовах кризових ситуацій;
- соціальну реабілітацію дітей та дорослих з обмеженими можливостями;
- державне забезпечення в рамках соціальної політики;
- юридичну допомогу та супровід;
- соціальну роботу з асоціальними сім'ями і дітьми з девіантною поведінкою.

12. Вкажіть, що не належить до фахових можливостей професії «соціальне забезпечення»:

- соціальні і спеціальні заклади та медичні установи (інтернати, спеціалізовані дитячі садки, школи, хоспіси тощо...);
- органи праці і соціального захисту населення;
- реабілітаційні центри для дітей та підлітків з обмеженими можливостями;
- будинки-інтернати для інвалідів та людей похилого віку, сиротинці;
- будинки культури та заклади культурно-освітньої роботи.

13. Працівник з соціального забезпечення не надає:

- правову допомогу;
- матеріальну допомогу;
- соціально-культурну;
- психологічну допомогу;
- базову медичну допомогу.

14. Згідно Закону України «Про соціальні послуги», соціальні послуги – це...

- комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем;
- заходи з надання матеріальної допомоги певним особам чи окремим соціальним групам;
- заходи з надання психологічної допомоги певним особам чи окремим соціальним групам;
- комплекс заходів з надання фінансової допомоги особам, окремим соціальним групам, які опинились у складній ситуації заради покращення їхнього матеріального добробуту;
- комплекс заходів з надання реабілітаційної допомоги особам, окремим соціальним групам, які опинились у складній життєвій ситуації заради покращення їхнього психологічного стану.

15. Право громадян на соціальний захист гарантує...

- стаття 76 Конституції України;
- стаття 46 Конституції України;
- стаття 56 Конституції України;
- Закон України «Про соціальні послуги»;
- Закон України «Про соціальний захист».

16. Вкажіть, які види послуг надаються населенню?

- державні;
- державні, муніципальні;
- державні, адміністративні, муніципальні, соціальні;
- соціальні;
- адміністративні.

17. До ознак адміністративних послуг не відноситься...

- адміністративна послуга надається за заявою (зверненням) юридичної або фізичної особи;

- надання адміністративних послуг пов'язано із забезпеченням умов для реалізації суб'єктивних прав конкретної особи;
- результатом розгляду звернення є адміністративний акт, що має індивідуальний характер (паспорт, свідоцтво, ліцензія, дозвіл тощо);
- надання громадянам та їх об'єднанням, юридичним і фізичним особам послуг саме державними органами та відповідними державними структурами з коштів державного бюджету;
- адміністративні послуги надаються адміністративними органами (насамперед, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування) і обов'язково через реалізацію владних повноважень.

18. Муніципальні послуги – це...

- різновид державних послуг, пов'язаний з нормативно-юридичним оформленням, реєстрацією і супроводом діяльності нових організацій, рухів, груп;
- послуги, що надаються органами державного управління суспільству та окремим його членам для задоволення їх потреб, гарантованих громадянам демократичної, соціальної і правової країни її конституцією;
- послуги суб'єктів туристичної діяльності щодо розміщення, харчування, транспортного, інформаційно-рекламного обслуговування, а також послуги закладів культури, спорту, побуту, розваг, спрямовані на задоволення потреб туристів;
- послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.
- послуги, які надаються населенню органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами.

19. Державні послуги – це...

- різновид державних послуг, пов'язаний з нормативно-юридичним оформленням, реєстрацією і супроводом діяльності нових організацій, рухів, груп;
- послуги, що надаються органами державного управління суспільству та окремим його членам для задоволення їх потреб, гарантованих громадянам демократичної, соціальної і правової країни її конституцією;
- послуги суб'єктів туристичної діяльності щодо розміщення, харчування, транспортного, інформаційно-рекламного обслуговування, а також послуги закладів культури, спорту, побуту, розваг, спрямовані на задоволення потреб туристів;
- послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.
- послуги, які надаються населенню органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами.

20. До житлово-комунальних послуг не відносяться:

- комунальні послуги (централізоване постачання холодної та гарячої води, водовідведення, газу - та електропостачання, централізоване опалення, вивезення побутових відходів тощо);
- послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій (прибирання будинкових приміщень і прибудинкової території, санітарно-технічне обслуговування,

утримання ліфтів, освітлення місць загального користування, поточний ремонт, вивезення побутових відходів тощо);

- послуги з надання соціального забезпечення дітям, людям похилого віку та спеціальним категоріям осіб з обмеженими можливостями догляду за собою;
- послуги з управління будинком, спорудою або групою будинків (утримання на балансі, укладання договорів на виконання послуг, контроль за дотриманням умов договору тощо);
- послуги з ремонту приміщень, будинків, споруд (заміна, підсилення елементів конструкцій і мереж, їх реконструкція, відновлення несучих елементів конструкцій тощо).

21. Вкажіть, із яким роком офіційно пов'язують початок благодійності?

- 811;
- 711;
- 911;
- 1011;
- 901.

22. Благодійництво характеризується...

- добровільністю, безкорисливістю;
- системністю, добровільністю;
- корисливістю, добровільністю;
- безсистемністю, корисливістю;
- релігійністю, добровільністю.

23. Об'єктивними причинами зародження благодійності на державному рівні були...

- зменшення смертності населення;
- запобігання соціальним бунтам, збільшення кількості церковних прихожан;
- зменшення захворюваності населення;
- боротьба з професійними жебраками;
- покращення матеріального стану населення.

24. Перші в Київській Русі лікарні, де бідні отримували суспільну опіку і користувалися безкоштовним лікуванням, були запроваджені у...

- 1071;
- 1101;
- 1081;
- 1091;
- 981.

25. Вкажіть, меценатство якого гетьмана сягало Палестини, Антіохії, Александрії, грецького Афону і Царгорода...

- Д. Апостол;
- П. Конашевича-Сагайдачного;
- Б. Хмельницького;
- І. Скоропадського;
- І. Мазепи.

26. Вкажіть, хто вперше на офіційному рівні заборонив просити милостиню і подавати її?

- І. Мазепа;
- Петро I;
- Катерина II;
- Б. Хмельницький;
- Й. Сталін.

27. Вкажіть, хто став ініціатором створення госпіталів для бідних породіль, із забезпеченням анонімності?

- І. Мазепа;
- Петро I;
- Катерина II;
- Б. Хмельницький;
- Й. Сталін.

28. Вкажіть, коли був прийнятий перший закон «Про страхування від нещасних випадків»?

- 1812;
- 1912;
- 1922;
- 1902;
- 1932.

29. Вкажіть, коли були створенні Всеросійське товариство сліпих та Всеросійське товариство глухонімих?

- 1933;
- 1913;
- 1923;
- 1943;
- 1933.

30. Вкажіть, до якого громадського лиха призвела благодійність у Київській Русі?

- розвитку професійного жебрацтва та виникненню цілої касты ледарів;
- соціального бунту;
- збільшення смертності;
- збільшення захворюваності;
- збільшення смертності та захворюваності.

31. Вкажіть, скільки рівнів має система пенсійного забезпечення громадян в Україні?

- 1;
- 3;
- 2;
- 4;
- 0.

32. Вкажіть, у законодавстві якої країни було вперше використано поняття «соціальне забезпечення»?

- Сполучені Штати Америки;
- Японія;
- Китай;
- Франція;
- Німеччина.

33. Вкажіть, у якому році було вперше використано поняття «соціальне забезпечення»?

- 1915;
- 1955;
- 1925;
- 1945;
- 1935.

34. Вкажіть, яким законом визначається порядок функціонування третього рівня системи пенсійного забезпечення громадян в Україні?

- Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»;
- Закон України «Про пенсійне забезпечення»;
- Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;
- Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення»;
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

35. Вкажіть, скільки згідно конвенції МОП № 102 визначено традиційних соціальних ризиків?

- 10
- 8
- 9
- 7
- 6.

36. Вкажіть, який із законів визначає поняття «складні життєві обставини»?

- Закон України «Про соціальні послуги»;
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»;
- Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»;
- Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»;
- Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям».

37. Вкажіть, що не відноситься до страхових випадків, з настанням яких надаються матеріальне забезпечення та соціальні послуги згідно ст. 26 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування до страхових випадків?

- вагітність та пологи;
- інвалідність;
- досягнення пенсійного віку;
- безробіття;
- бідність.

38. Вкажіть, в якому міжнародному правовому акті визначено, що «кожна людина має право на захист від убогості та соціального відчуження»?

- Загальна декларація прав людини;
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права;
- Європейська соціальна хартія;
- Європейський кодекс соціального забезпечення;
- Конвенція МОП № 102.

39. Вкажіть, в якій науковій установі сформуливали поняття «право соціального забезпечення»?

- Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України;
- Інститут економіки та прогнозування НАН України;
- Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України;
- Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України;
- Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України.

40. Вкажіть, коли вперше було проголошено про самостійність галузі соціального забезпечення?

- на міжнародному симпозіумі з соціального захисту у Відні в 1966 р;

- на міжнародному симпозіумі з соціального забезпечення в Празі в 1966 р.;
- на міжнародному симпозіумі з соціального забезпечення в Парижі в 1976 р.;
- на міжнародному симпозіумі з соціального забезпечення в Празі в 1976 р.;
- на міжнародному симпозіумі з соціального захисту в Лондоні у 1986 р.

41. До основних принципів соціального захисту не належить...

- принцип соціального страхування;
- принцип соціальної допомоги;
- принцип соціального забезпечення;
- принцип соціальної солідарності;
- принцип соціального партнерства.

42. Вкажіть правильне співвідношення понять «соціального захисту» та «соціального забезпечення»...

- це тотожні поняття;
- поняття «соціальний захист» більш широке за значенням та змістом;
- поняття «соціальний захист» більш вузьке за значенням та змістом;
- поняття «соціальне забезпечення» більш широке за значенням та змістом;
- правильна відповідь відсутня.

43. Вкажіть, які конвенції МОП регулюють питання соціального забезпечення?

- 48, 102, 157;
- 37, 84, 102;
- 26, 59; 105;
- 58, 104, 147;
- 68, 106, 178.

44. Соціальний захист це...

- це визначені законом фактори порушення нормального соціального становища людей у разі втрати працездатності або відсутності попиту на працю, які супроводжуються настанням для зайнятого населення матеріальної незабезпеченості внаслідок втрати заробітку, додаткових витрат, пов'язаних з лікуванням, а для сімей - втратою джерела доходу (у випадку втрати годувальника);

- система суспільно - економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо);

- це встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціального забезпечення, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму;

- сукупність державних заходів і видатків бюджету, пов'язаних з наданням фінансової допомоги окремим верствам населення, які через незалежні від них причини не мають достатніх для самозабезпечення доходів.

- це послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

45. Соціальне забезпечення це...

- це визначені законом фактори порушення нормального соціального становища людей у разі втрати працездатності або відсутності попиту на працю, які супроводжуються настанням для зайнятого населення матеріальної незабезпеченості внаслідок втрати заробітку,

додаткових витрат, пов'язаних з лікуванням, а для сімей - втратою джерела доходу (у випадку втрати годувальника);

- система суспільно - економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо);

- це встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціального забезпечення, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму;

- сукупність державних заходів і видатків бюджету, пов'язаних з наданням фінансової допомоги окремим верствам населення, які через незалежні від них причини не мають достатніх для самозабезпечення доходів.

- це послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

46. Вкажіть не існуючий закон України у сфері соціального захисту...

- «Про пенсіонерів та їх статус»;
- «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»;
- «Про соціальний захист дітей війни»;
- «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».

47. Вкажіть, що не відноситься до джерела права соціального забезпечення?

- Конституція України;
- закони України;
- постанови Кабінету Міністрів України;
- накази Міністерства соціальної політики;
- накази Національного банку України.

48. Вкажіть не існуючий міжнародних правовий акт у сфері соціального захисту...

- Загальна декларація прав людини (1948 р.);
- 157 Конвенція МОП (1982 р.);
- Європейська соціальна хартія (1961 р.);
- 291/а Конвенція МОП (1989 р.);
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.).

49. Державні соціальні гарантії це...

- це визначені законом фактори порушення нормального соціального становища людей у разі втрати працездатності або відсутності попиту на працю, які супроводжуються настанням для зайнятого населення матеріальної незабезпеченості внаслідок втрати заробітку, додаткових витрат, пов'язаних з лікуванням, а для сімей - втратою джерела доходу (у випадку втрати годувальника);

- система суспільно - економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо);

- це встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціального забезпечення, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму;

- сукупність державних заходів і видатків бюджету, пов'язаних з наданням фінансової допомоги окремим верствам населення, які через незалежні від них причини не мають достатніх для самозабезпечення доходів.

- це послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

50. До методів впливу держави на розвиток системи соціального захисту не відноситься...

- правове забезпечення соціального захисту населення, прийняття відповідних законодавчих та нормативних актів;

- соціальні субсидії;

- державні програми з вирішення конкретних соціальних проблем;

- обов'язкове соціальне страхування;

- міжнародні правові акти.

51. Вкажіть, яка модель соціального захисту встановлює жорсткий зв'язок між рівнем соціального захисту та тривалістю професійної діяльності?

- Англосаксонська модель;

- Континентальна модель;

- Скандинавська модель;

- Південно-європейська модель;

- Неоліберальна модель.

52. Відмінною рисою якої моделі соціального захисту є широке охоплення різних соціальних ризиків і життєвих ситуацій?

- Англосаксонська модель;

- Континентальна модель;

- Скандинавська модель;

- Південно-європейська модель;

- Неоліберальна модель.

53. Вкажіть, якого принципу соціального забезпечення не існує в державах соціально-демократичної орієнтації?

- принцип універсальності;

- принцип справедливого розподілу матеріальних благ і послуг;

- принцип забезпечення за рахунок державних і суспільних засобів;

- принцип участі працюючих громадян в управлінні соціальним забезпеченням;

- принцип трипартизму у соціальному забезпеченні.

54. Вкажіть, в якій статті «Договору про ЄС» йдеться про адаптацію соціального захисту працівників-мігрантів?

- 42;

- 32;

- 52;

- 62;

- 22.

55. Вкажіть, який Регламент Ради ЄС регулює застосування схем соціального забезпечення щодо осіб, що працюють за наймом, та їхніх сімей під час пересування в межах Співтовариства?

- № 1685/62 від 14.09.1958 р.;
- № 1304/96 від 23.02.1981 р.;
- № 1409/61 від 14.07.1961 р.;
- № 1408/71 від 14.06.1971 р.;
- № 2712/31 від 05.04.1966 р.;

56. Вкажіть, в яких країнах фонди соціального забезпечення створюються лише за рахунок особистих податкових надходжень з усіх громадян?

- Великобританія, Німеччина;
- Франція, Італія;
- Австралія, Нова Зеландія;
- Польща, Чехія;
- Україна, Молдова.

57. Вкажіть, які додаткові соціальні допомоги характерні для Ірландії?

- житлова допомога, допомога для батьків однаків;
- житлова допомога, безплатне медичне страхування;
- допомога в оплаті житла, допомога для придбання предметів домашнього вжитку, меблів, побутової техніки, екстрена соціальна допомога;
- допомога на одяг та взуття для школярів; житлова допомога; забезпечення необхідними предметами домашнього вжитку; забезпечення паливом;
- оплата медичних послуг для певних категорій населення, оплата житла, субсидії на проїзд в громадському транспорті, гранти на навчання.

58. Вкажіть, який ценз з осілості необхідний для отримання повної пенсії в Ісландії?

- 30 років;
- 40 років;
- 25 років;
- 15 років;
- 10 років;

59. Вкажіть, в якій моделі соціального захисту рівень соціальної захищеності відносно низький, а соціальний захист розглядається як справа родичів і сім'ї?

- Англосаксонська модель;
- Континентальна модель;
- Скандинавська модель;
- Південно-європейська модель;
- Неоліберальна модель.

60. Вкажіть, в якій моделі соціального захисту проблеми соціального захисту населення вирішуються роботодавцями та найманими працівниками?

- Англосаксонська модель;
- Континентальна модель;
- Скандинавська модель;
- Південно-європейська модель;
- Неоліберальна модель.

7. СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

7.1. Семінарське заняття.

1. Співвідношення між соціальною політикою та соціальною роботою.
2. Соціальна політика як механізм гармонізації суспільних інтересів.
3. Основні завдання соціальної політики.
4. Діалектика взаємозв'язків між соціальною політикою, державою та соціальною допомогою.
5. Надання соціальних пільг як складова соціальної політики.
6. Патерналістська модель соціальної політики.
7. Корпоративістська модель соціальної політики.
8. Європейський та вітчизняний досвід реалізації соціальної політики та соціальної роботи.
9. Соціальна держава її сутність та ознаки.
10. Процеси трансформації соціальної політики в Україні.
11. Реорганізація соціальної політики як необхідна умова трансформації українського суспільства.

7.2. Самостійна робота.

1. Що таке соціальна політика?
2. Назвіть основні завдання соціальної політики.
3. Поясніть, яке співвідношення між соціальною роботою та соціальною політикою.
4. Проаналізуйте, як працює взаємозв'язок держави, соціальної політики, соціальної роботи.
5. Як соціальна політика гармонізує суспільство?
6. Зробіть порівняльний аналіз патерналістської та корпоративістської моделей соціальної політики.
7. Назвіть основні переваги європейської моделі соціальної роботи.
8. Яка модель соціальної політики притаманна Україні?
9. Порівняйте європейський та вітчизняний досвід соціальної роботи.
10. В чому недоліки організації соціального забезпечення в українському суспільстві?
11. Що необхідно зробити, аби Україна стала соціальною державою?

7.3. Тести.

1. Вкажіть, в якій моделі соціальної політики держава у вирішенні соціальних проблем не активна, а всі фонди і кошти надходять на підтримку найбільш незахищених верств населення?

- корпоративістській;
- ліберальній;
- патерналістській;
- соціальній;
- консервативній.

2. Вкажіть модель соціальної політики, яка залучає до соціальної роботи громадські структури й організації, але при цьому держава законодавчо закріплює й регламентує участь цих структур у наданні допомоги окремим індивідам і групам?

- корпоративістська;
- ліберальна;
- патерналістська;

- соціальна;
- консервативна.

3. Соціальна держава це...

- форма організації правління, що характеризується суверенною владою, політичним та публічним характером, реалізацією своїх повноважень на певній території через систему спеціально створених органів та організацій, за допомогою яких здійснюється політичне, економічне, соціальне та ідеологічне управління;
- певним чином організована суспільна структура, здатна здійснювати найвищий контроль за деякими аспектами поведінки всіх людей на певній території;
- форма організації суспільства, носій публічної влади, сукупність взаємопов'язаних установ і організацій, які здійснюють управління суспільством від імені народу;
- особливий тип високорозвиненої держави, в якій забезпечується високий рівень соціальної захищеності всіх громадян за допомогою активної діяльності з регулювання соціальної та економічної сфер життєдіяльності суспільства, встановлення в ньому соціальної справедливості і солідарності;
- суверенна організація влади, яка може без перешкод існувати лише в демократичному суспільстві.

4. Вкажіть, які вітчизняні дослідники простежили діалектичний зв'язок між соціальними функціями держави та їх безпосереднім утіленням в соціальну політику?

- С. Шардлоу, Ш. Рамон, Ф. Нойман;
- В. Коноваленко, А. Семеновенко, А. Стасюк;
- А.Цисаренко, Д. Мельник, С. Гончаров;
- Л. Дорошенко, П. Писаренко, С. Кузьма;
- А. Капська, І. Зверева, Н. Іванова;

5. Вкажіть, що не належить до функцій соціальної політики?

- діяльність з гармонізації суспільних відносин з метою задоволення потреб індивідів і соціальних груп;
- організація дій з оптимізації життєвого простору людини, спільні принципи дій державних та недержавних організацій щодо забезпечення гідного життя та розвитку людей;
- регуляторна діяльність з розподілу ресурсів, наявність спеціально розроблених програм з проблемних питань;
- формування фінансових ресурсів, планування облікової ставки та рівня інфляції;
- ефективна управлінська діяльність із забезпечення нормального функціонування суспільства та оптимального розподілу ресурсів.

6. Вкажіть, який рівень взаємозв'язку між соціальною політикою та соціальним забезпеченням?

- взаємозв'язок відсутній;
- взаємозв'язок сильний;
- взаємозв'язок слабкий;
- взаємозв'язок оберненопропорційний;
- усі відповіді не вірні.

7. Соціальна політика це...

- це система заходів, здійснюваних державою, громадськими організаціями, місцевим самоврядуванням та підприємствами з широкого кола питань, пов'язаних з суспільним благополуччям, а також сам процес прийняття рішень;
- особливий тип високорозвиненої держави, в якій забезпечується високий рівень соціальної захищеності всіх громадян за допомогою активної діяльності з регулювання

соціальної та економічної сфер життєдіяльності суспільства, встановлення в ньому соціальної справедливості і солідарності;

- елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, направлений на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування;

- механізм самоконтролю соціального, спрямований на вирішення різноманітних конфліктів, суперечок та зсувів, що виникають у просторі його існування. Соціальне забезпечення характеризується інтегративними, міждисциплінарними підходами;

- послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

8. Резидуальна система соціальної політики це...

- система, де проблеми індивідів, груп і населення вирішуються відповідно до встановлених законами, норм і правил;

- система, де проблеми індивідів, груп і населення вирішується завдяки участі сім'ї родичів і сусідів, тоді як звернення за допомогою до державних служб вважається «аномальним»;

- система заходів, здійснюваних державою, громадськими організаціями, місцевим самоврядуванням та підприємствами з широкого кола питань, пов'язаних з суспільним благополуччям, а також сам процес прийняття рішень;

- елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, направлений на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування;

- усі відповіді не вірні.

9. Інституційна система соціальної політики це...

- система, де проблеми індивідів, груп і населення вирішуються відповідно до встановлених законами, норм і правил;

- система, де проблеми індивідів, груп і населення вирішується завдяки участі сім'ї родичів і сусідів, тоді як звернення за допомогою до державних служб вважається «аномальним»;

- система заходів, здійснюваних державою, громадськими організаціями, місцевим самоврядуванням та підприємствами з широкого кола питань, пов'язаних з суспільним благополуччям, а також сам процес прийняття рішень;

- елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, направлений на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування;

- усі відповіді не вірні.

10. Згідно Австрійської академії соціальної роботи основна функція соціальної роботи...

- розподільна;

- компенсуюча;

- відновлювальна;

- стимулююча;

- організаційна.

8. СОЦІАЛЬНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

8.1. Семінарське заняття.

1. Соціальне обслуговування як складова соціального забезпечення.
2. Суб'єкти соціального обслуговування.
3. Правові гарантії на соціальне обслуговування.
4. Основні принципи соціального обслуговування.
5. Види соціального обслуговування.
6. Державні гарантії на безоплатне соціальне обслуговування.
7. Територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян.
8. Спеціалізовані установи стаціонарного соціального обслуговування громадян похилого віку.
9. Види соціального обслуговування дітей.
10. Спеціалізовані заклади соціального обслуговування неповнолітніх.

8.2. Самостійна робота.

1. Розкрийте структуру системи соціального обслуговування.
2. Які державні та комунальні органи задіяні у наданні соціального обслуговування.
3. Охарактеризуйте основні принципи соціального обслуговування.
4. Які послуги надаються в спеціальних закладах соціального обслуговування?
5. Перерахуйте основні види соціального обслуговування дітей.
6. Визначте види соціальних послуг, які надаються громадянам похилого віку в стаціонарних закладах.
7. Опрацюйте Закон України «Про соціальні послуги».
8. Охарактеризуйте основні положення Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту».
9. Охарактеризуйте основні положення Закону України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю».
10. Проаналізуйте Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

8.3. Тести.

1. Основною підставою для надання соціального обслуговування є...
 - безробіття;
 - складна життєва обставина;
 - хвороба;
 - самотність;
 - наявність дітей.

2. Вкажіть, що не належить до встановлених законодавством видів соціального обслуговування?
 - соціальне обслуговування громадян похилого віку (стаціонарне або вдома);
 - соціальне обслуговування дітей (стаціонарне, за місцем навчання або проживання);
 - соціальна реабілітація інвалідів (працевлаштування, освіта);
 - санаторно-курортне лікування;
 - забезпечення засобами зв'язку.

3. Вкажіть, які заклади здійснюють соціальне обслуговування вдома?

- будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів;
- геріатричні пансіонати;
- територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян;
- пансіонати для ветеранів війни і праці;
- спеціальні будинки-інтернати для престарілих та інвалідів.

4. Дитячий будинок сімейного типу це...

- навчальний заклад, що забезпечує реалізацію права дитини на здобуття дошкільної освіти, її фізичний, розумовий і духовний розвиток, соціальну адаптацію та готовність продовжувати освіту;
- дошкільний навчальний заклад системи охорони здоров'я для медико-соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також для дітей з вадами фізичного та (або) розумового розвитку від народження до 3 (для здорових дітей) та до 4 (для хворих дітей) років;
- дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) для дітей віком від 3 до 6 (7) років, де забезпечуються їх розвиток, виховання і навчання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти;
- окрема сім'я, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи, що не перебуває у шлюбі (далі - батьки-вихователі), які беруть на виховання та спільне проживання не менш як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
- не має правильної відповіді.

5. Вкажіть, хто не належить до суб'єктів, яким надається соціальне обслуговування?

- особи похилого віку, які не можуть себе самостійно обслуговувати;
- студенти;
- інваліди або інші особи, які втратили працездатність;
- безробітні;
- особи, які постраждали від техногенних катастроф.

6. Вкажіть, що не належить до принципів соціального обслуговування?

- адресність;
- пріоритетність;
- добровільність;
- економність;
- конфіденційність.

7. Згідно Закону України про «Про соціальні послуги» соціальне обслуговування це...

- система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності;
- робота, спрямована на задоволення потреб, які виникають у процесі життєдіяльності, що забезпечує гармонійність та різнобічний розвиток особи шляхом надання соціального забезпечення і різноманітних соціальних послуг;
- комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя;
- елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, направлений на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування;

- комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем.

8. До протипоказань для прийняття громадян на обслуговування відділенням соціального забезпечення вдома територіального центру не належить...

- інфекційні, онкологічні захворювання;
- наркоманія;
- алкоголізм;
- куріння;
- психічне захворювання.

9. Згідно Закону України про «Про соціальні послуги» складні життєві обставини це...

- соціальні, економічні, звичаєві, комунікаційні, вікові, медичні, родинні та інші проблеми і виклики, які людина не в змозі подолати самостійно і які спричинюють її соціальну дезадаптацію, випадання зі звичних соціальних систем;

- обставини, що негативно впливають на життя, стан здоров'я та розвиток особи, функціонування сім'ї, які особа/сім'я не може подолати самостійно;

- обставини, виявлені за результатами оцінки потреб, внаслідок яких сім'ї (особи) не можуть самостійно піклуватися про особисте/сімейне життя та брати участь у суспільному житті;

- обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті;

- обставини, які характеризуються невідповідністю між тим, що людина хоче (зробити, досягти і т.п.), і тим, що вона може, опинившись в даних обставинах і маючи у своєму розпорядженні наявні власні можливості.

10. Соціальне забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, здійснюють...

- школи-інтернати; дитячі будинки сімейного типу;
- будинки дитини;
- центри розвитку людини;
- геріатричні пансіонати;
- будинки-інтернати.

9. СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА АДАПТАЦІЯ

9.1. Семінарське заняття.

1. Загальні засади соціальної реабілітації та адаптації.
2. Суб'єкти та об'єкти соціальної реабілітації та адаптації.
3. Форми (види) надання соціальних послуг з соціальної реабілітації та адаптації.
4. Правова база соціальної реабілітації та адаптації.
5. Сутність та функції Центру професійної, медичної та соціальної реабілітації інвалідів.
6. Робоче місце інваліда.
7. Соціальна реабілітація та адаптація дітей: форми та шляхи реалізації.
8. Надання послуг безробітнім як вид соціального обслуговування.
9. Санітарно-курортне лікування як форма соціальних послуг.
10. Забезпечення інвалідів протезно-ортопедичними виробами.
11. Діяльність Промислового об'єднання «Укрпротез».

9.2. Самостійна робота.

1. У яких формах надаються соціальні послуги по реабілітації та адаптації?
2. Обґрунтуйте, чи хотіли б ви працювати у сфері соціального обслуговування?
3. Охарактеризуйте основні принципи на яких базується соціальне обслуговування.
4. Чим займається Центр професійної, медичної та соціальної реабілітації інвалідів?
5. Які особливості спеціалізованого робочого місця інваліда?
6. Які соціальні послуги надаються при втраті роботи?
7. Порядок отримання санаторно-курортного лікування.
8. Які категорії осіб забезпечуються безплатно протезно-ортопедичними виробами?
9. Розкрийте зміст Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття».
10. Розкрийте зміст Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».
11. Розкрийте зміст Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

9.3. Тести.

1. Вкажіть, що не є видом соціальної реабілітації ?
 - професійна підготовка;
 - надання освітніх послуг;
 - медична реабілітація;
 - соціально-побутова реабілітація;
 - спортивна підготовка.
2. Вкажіть, що не є видом реабілітаційних заходів для інвалідів?
 - медична реабілітація;
 - соціальна реабілітація;
 - фізична реабілітація;
 - художня реабілітація;
 - трудова реабілітація.
3. Вкажіть, чи зараховується до трудового стажу період професійного навчання безробітного?
 - ні;

- так;
- так, але не більше 3 місяців;
- так, але не більше 6 місяців;
- так, але не більше 4 місяців.

4. Вкажіть, чи застрахованій особі, яка згідно з висновком МСЕК для санаторно-курортного лікування потребує супроводжуючого, видається друга путівка?

- ні;
- так на тих самих умовах;
- так, за 50% від вартості;
- так, за 40% від вартості;
- так, за 30% від вартості.

5. Вкажіть, який норматив робочих місць для всіх підприємств (об'єднань), призначених для працевлаштування інвалідів?

- не менше 5% від загальної чисельності працюючих;
- не менше 3% від загальної чисельності працюючих;
- не менше 4% від загальної чисельності працюючих;
- не менше 2% від загальної чисельності працюючих;
- не менше 6% від загальної чисельності працюючих.

6. Вкажіть, який норматив робочих місць призначених для працевлаштування інвалідів для підприємств де працює від 15 до 25 осіб?

- одне робоче місце;
- жодного робочого місця;
- два робочих місця;
- 0,5 ставки робочого місця;
- 0,75 ставки робочого місця.

7. Вкажіть, хто не забезпечується безплатно протезно-ортопедичними виробами?

- інваліди всіх категорій незалежно від факту призначення і виду одержуваної пенсії;
- пенсіонери незалежно від виду одержуваної пенсії;
- підопічні будинків-інтернатів для громадян похилого віку, інвалідів та дітей;
- особи, які навчаються в загальноосвітніх, професійних, навчально-виховних та вищих навчальних закладах (заочна форма навчання);
- жінки, які потребують протезування молочних залоз.

8. Основним документом, що визначає види, форми й обсяг реабілітаційних заходів, оптимальні строки їх здійснення та конкретних виконавців є...

- індивідуальна програма реабілітації інваліда;
- медична карта інваліда;
- особова справа інваліда;
- електронна карта інваліда;
- посвідчення інваліда;

9. Згідно Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» учасники бойових дій забезпечуються путівками...

- один раз на рік в міру надходження путівок;
- один раз на 2 роки в міру надходження путівок;
- один раз на 3 роки в міру надходження путівок;
- один раз на 1,5 роки в міру надходження путівок;
- два рази на рік в міру надходження путівок;

10. Вкажіть, яке підприємство забезпечує безкоштовно інвалідів протезно-ортопедичними виробами?

- Промислове об'єднання «Укрпротез»;
- Промислове об'єднання «Держпротез»;
- Промислове об'єднання «Волиньпротез»;
- Промислове об'єднання «Київпротез»;
- Промислове об'єднання «Протез».

10. СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ФОРМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

10.1. Семінарське заняття.

1. Зміст та співвідношення понять «соціальне страхування», «соціальне забезпечення».
2. Взаємодія страхування, допомоги та опіки в системі соціального забезпечення.
3. Соціальне страхування та його структура.
4. Правова база соціального страхування.
5. Накопичувальна система пенсійного страхування (2 рівень).
6. Особливості роботи суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення.
7. Основні види пенсійних виплат із коштів Накопичувального фонду.
8. Умови та порядок отримання одноразових виплат із коштів Накопичувального фонду.
9. Форми недержавного пенсійного забезпечення (3 рівень).
10. Порівняльний аналіз солідарної, накопичувальної та недержавної систем пенсійного забезпечення.

10.2. Самостійна робота.

1. Розкрийте структуру соціального страхування в Україні.
2. На які органи та служби покладено функції соціального страхування?
3. Як працює накопичувальна система пенсійного забезпечення?
4. Охарактеризуйте основних суб'єктів накопичувальної системи пенсійного забезпечення.
5. Розкажіть, що таке цільовий позабюджетний фонд і як він формується.
6. Перерахуйте випадки, за яких умов та який порядок отримання одноразової виплати із Накопичувального фонду.
7. Розкрийте особливості недержавного пенсійного забезпечення.
8. Розкрийте переваги та недоліки солідарної, накопичувальної та недержавної системи пенсійного забезпечення.
9. Розкрийте зміст Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».
10. Розкрийте зміст Закону України «Про страхування».

10.3. Тести.

1. Вкажіть, яке співвідношення понять «соціальне забезпечення» та «соціальне страхування»?
 - «соціальне забезпечення» є тотожним поняттям терміну «соціальне страхування»;
 - «соціальне забезпечення» є вужчим поняттям за термін «соціальне страхування»;
 - «соціальне страхування» є ширшим поняттям за термін «соціальне забезпечення»;
 - «соціальне страхування» є тотожним поняттям терміну «соціальне забезпечення»;
 - «соціальне забезпечення» є ширшим поняттям за термін «соціальне страхування».
2. До основних організаційних принципів соціального забезпечення належать...
 - страхування, забезпечення, опіка;
 - страхування, забезпечення, обслуговування;
 - обслуговування, забезпечення, опіка;
 - страхування, обслуговування, опіка;
 - обслуговування, допомога, страхування.
3. До суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення не відносяться...
 - застраховані особи й члени їхніх сімей та/або спадкоємці;

- накопичувальний фонд;
- недержавні пенсійні фонди;
- зберігач;
- Фонд соціального страхування України.

4. Кошти Накопичувального фонду не використовуються на...

- інвестування з метою отримання доходу на користь застрахованих осіб;
- оплату послуг радника з інвестиційних питань;
- оплату послуг зберігача;
- оплату послуг юриста;
- оплату послуг із проведення планової аудиторської перевірки.

5. Максимальний розмір страхових внесків, що спрямовуються до Накопичувального фонду, не може перевищувати...

- 6 % суми заробітної плати (доходу);
- 7 % суми заробітної плати (доходу);
- 5 % суми заробітної плати (доходу);
- 8 % суми заробітної плати (доходу);
- 4 % суми заробітної плати (доходу).

6. Недержавні пенсійні фонди за типами поділяються на...

- відкриті, корпоративні, професійні;
- закриті, корпоративні, професійні;
- відкриті, корпоративні, галузеві;
- закриті, корпоративні, галузеві;
- відкриті, закриті; галузеві.

7. Вкажіть, з яких рівнів складається пенсійна система в Україні?

- унітарного, накопичувального, недержавного;
- солідарного, накопичувального, державного;
- солідарного, страхового, недержавного;
- солідарного, накопичувального, недержавного;
- унітарного, страхового, державного.

8. Принцип опіки (допомоги) характеризується тим, що...

- соціальне забезпечення зорієнтоване на індивідуальну нужденність одержувача, а фінансування здійснюється із бюджету;
- фінансування соціальних виплат здійснюється за рахунок загальних податків;
- фінансування соціальних виплат здійснюється за рахунок внесків до соціального страхування, а також тісна взаємозалежність між внесками і обсягом соціальних виплат (послуг);
- забезпечує опіку над особами, що опинилися в складних життєвих ситуаціях;
- соціальні виплати фінансуються зі страхових внесків.

9. Принцип страхування характеризується тим, що...

- соціальне забезпечення зорієнтоване на індивідуальну нужденність одержувача, а фінансування здійснюється із бюджету;
- фінансування соціальних виплат здійснюється за рахунок загальних податків;
- фінансування соціальних виплат здійснюється за рахунок внесків до соціального страхування, а також тісна взаємозалежність між внесками і обсягом соціальних виплат (послуг);
- забезпечує опіку над особами, що опинилися в складних життєвих ситуаціях.

- соціальні виплати фінансуються зі страхових внесків.

10. Вкажіть, правильні види довічних пенсій...

- довічна пенсія з установленим періодом, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія до розлучення;

- довічна пенсія з установленим періодом, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія подружжя;

- довічна пенсія без установленого періоду, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія подружжя;

- довічна пенсія без установленого періоду, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія до розлучення;

- довічна пенсія з установленим періодом, довічна наростаюча пенсія, довічна пенсія подружжя.

11. ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ ФАХІВЦЯ У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ/СОЦІАЛЬНОГО ІНСПЕКТОРА

11.1. Семінарське заняття.

1. Співвідношення понять «фахівець у галузі соціального захисту», «соціальний інспектор», «інспектор з соціальної допомоги».
2. Особисті якості фахівця у галузі соціального захисту.
3. Міжнародна Федерація соціальних працівників.
4. Міжнародні стандарти соціальної роботи.
5. Професійні вимоги до соціального інспектора.
6. Професійне становлення соціального інспектора.
7. Сутність об'єктивних показників професіоналізму фахівця у галузі соціального захисту
8. Сутність суб'єктивних показників професіоналізму фахівця у галузі соціального захисту.
9. Правовий статус соціального інспектора.
10. Функціональні обов'язки соціального інспектора.

11.2. Самостійна робота.

1. Вкажіть, в яких структурах може працювати фахівець у галузі соціального захисту/соціальний інспектор?
2. Вкажіть, які особистісні якості соціального інспектора?
3. Охарактеризуйте міжнародні структури які представляють інтереси соціальних працівників.
4. Вкажіть, від чого залежить ефективність соціальної допомоги?
5. Вкажіть, які професійні якості інспектора з соціальної допомоги.
6. Перерахуйте стадії професійної майстерності фахівця у галузі соціального захисту.
7. Вкажіть основні компетентності та вміння інспектора з соціальної допомоги.
8. Обґрунтуйте важливість морально-етичних якостей соціального інспектора.
9. Вкажіть, які функціональні обов'язки соціального інспектора.
10. Розкрийте призначення та зміст посадової інструкції соціального інспектора.

11.3. Тести.

1. Вкажіть, як співвідносяться поняття «фахівець у галузі соціального захисту», «соціальний інспектор», «інспектор з соціальної допомоги»...
 - «соціальний інспектор» є ширшим поняттям за терміни «фахівець у галузі соціального захисту», «інспектор з соціальної допомоги»;
 - «інспектор з соціальної допомоги» є ширшим поняттям за терміни «фахівець у галузі соціального захисту», «соціальний інспектор»;
 - «фахівець у галузі соціального захисту» є вузьчим поняттям за терміни «соціальний інспектор», «інспектор з соціальної допомоги»;
 - «фахівець у галузі соціального захисту» є ширшим поняттям за терміни «соціальний інспектор», «інспектор з соціальної допомоги»;
 - «фахівець у галузі соціального захисту» є тотожним поняттям термінів «соціальний інспектор», «інспектор з соціальної допомоги».
2. Міжнародна Федерація соціальних працівників в професійній діяльності використовує такі основоположні документи...

- Міжнародну декларацію етичних принципів соціальної роботи, Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників;
- Корпоративний кодекс соціальної роботи, Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників;
- Міжнародну декларацію етичних принципів соціальної роботи, Міжнародні правила соціального етикету;
- Корпоративний кодекс соціальної роботи, Міжнародні правила соціального етикету;
- Міжнародний кодекс соціальної роботи, Міжнародні правила соціального етикету.

3. До стадій зростання професійної майстерності фахівця у галузі соціального захисту не належить...

- професійна підготовка;
- професійну адаптація;
- професіоналізація;
- професійна майстерність;
- професійне визнання.

4. Документ де вказані функціональні обов'язки соціального інспектора називається...

- колективний договір;
- посадова інструкція;
- трудовий договір;
- контракт;
- заява.

5. Заборонено чинним законодавством прийняття на посаду соціального інспектора осіб, які...

- визнані у встановленому порядку недієздатними, мали судимість, що є несумісною із заняттям посади, у разі безпосереднього підпорядкування близьким родичам чи своякам;
- визнані у встановленому порядку недієздатними, мають погашену судимість, у разі безпосереднього підпорядкування близьким родичам чи своякам;
- визнані у встановленому порядку дієздатними, мали судимість, що є несумісною із заняттям посади, у разі безпосереднього підпорядкування близьким родичам чи своякам;
- визнані у встановленому порядку дієздатними, мають погашену судимість, у разі безпосереднього підпорядкування батькам;
- визнані у встановленому порядку недієздатними, мали судимість, що є несумісною із заняттям посади, у разі безпосереднього підпорядкування батькам.

6. До функціональних обов'язків соціального інспектора не належить...

- призначення державної соціальної допомоги особам чи групам осіб, що опинились в складних життєвих обставинах;
- перевірка достовірності та повноти подання інформації про доходи та майновий стан громадян, що претендують на призначення допомоги;
- консультування громадян про право на отримання допомоги;
- розробка законодавства про соціальну допомогу;
- роз'яснення населенню, зокрема в засобах масової інформації, відомостей щодо права, форм та методів отримання допомоги.

7. Діяльність соціальних інспекторів реалізується у...

- географічному, мистецькому, соціально-економічному, культурному, духовному контекстах;
- географічному, політичному, соціально-економічному, культурному, духовному контекстах;

- географічному, політичному, соціально-економічному, оборонному, духовному контекстах;
- географічному, політичному, енергетичному, культурному, духовному контекстах;
- мистецькому, політичному, оборонному, культурному, духовному контекстах.

8. Компетентність соціального інспектора не передбачає такі вміння...

- виявляти та оцінювати соціально-економічну ситуацію і за необхідності довести рівень забезпечення окремої особи чи групи відповідно до норм і стандартів визначених державою;
- ефективно втручатися у процес розв'язання соціально-економічних проблем вразливіших груп населення;
- оцінювати ступінь соціально-економічного втручання і досягнутих змін;
- сприяти вдосконаленню форм та методів надання соціальної допомоги, розвиваючи професійні знання, підтримуючи стандарти та етичні норми професії.
- здійснювати інформаційно-телекомунікаційну підтримку на дання соціальної допомоги.

9. Професіоналізм соціального інспектора характеризується...

- релевантними показниками;
- об'єктивними показниками;
- суб'єктивними показниками;
- об'єктивними та суб'єктивними показниками;
- тотожними показниками.

10. Ефективність діяльності соціального інспектора не оцінюють за такими критеріями...

- успішне визначення способів та методів вирішення соціально - економічних проблем клієнтів;
- доброзичливість та толерантність в роботі з клієнтами;
- розуміння соціально-політичної ситуації в країні;
- безконфліктність в обслуговуванні клієнтів та спілкування з колегами;
- підтримання позитивного морально-психологічного мікроклімату в колективі.

12. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ЯКОСТІ ФАХІВЦЯ У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ/СОЦІАЛЬНОГО ІНСПЕКТОРА

12.1. Семінарське заняття.

1. Клієнти соціального забезпечення.
2. Моральна система цінностей фахівця у галузі соціального захисту.
3. Моральні дилеми у роботі соціальних інспекторів.
4. Принципи соціальної допомоги.
5. Етика соціальної роботи.
6. Правове забезпечення етики соціальної роботи.
7. Міжнародна Декларація етичних принципів соціальної роботи.
8. Посадова інструкція соціального інспектора.
9. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України.
10. Моделі прийняття рішень у професійній діяльності соціального працівника.

12.2. Самостійна робота.

1. Вкажіть, хто є клієнтами соціальної допомоги?
2. Вкажіть, які моральні цінності повинен мати соціальний інспектор?
3. З якими складними моральними проблемами стикається у своїй роботі соціальний інспектор?
4. Розкрийте рекомендації професійної роботи з клієнтами у галузі соціального захисту.
5. Вкажіть, в яких структурах надається соціальна допомога?
6. Розкрийте принципи соціальної допомоги.
7. Визначте етичні принципи роботи соціального інспектора.
8. Охарактеризуйте Етику соціальної роботи: принципи і стандарти.
9. Розкрийте основні положення Міжнародної Декларації етичних принципів соціальної роботи.
10. Розкрийте основні позиції Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи України.

12.3. Тести.

1. До клієнтів соціальної допомоги не відносяться...
 - малозабезпечені сім'ї;
 - люди похилого віку;
 - іноземці;
 - інваліди;
 - безпритульні.

2. Клієнт соціальної допомоги це...
 - особа, група людей, громада, які не можуть самостійно подолати соціально-економічні проблеми та відновити життєзабезпечення власними ресурсами без сторонньої допомоги;
 - користувач послуг у психології, соціальній роботі та інших немедичних галузях, який не є пацієнтом, та користується відповідними правами;
 - апаратний або програмний компонент обчислювальної системи, який надсилає запити серверу;
 - окремі особи, групи людей, їхніх родичів, сім'ї, громади, які є адресатами соціальної роботи;
 - це особа, яка могла б стати покупцем або споживачем продукції, яку пропонує компанія.

3. Вкажіть, хто із зарубіжних науковців досліджував систему моральних цінностей у соціальній роботі?

- А. Маслоу, А. Керол;
- М. Лоренц, Д. Кейнс;
- С. Шардлоу, Р. Ліденроу;
- Ф. Парслоу, Ш. Рамон;
- Ф. Нойман, Г. Фон Хаферкамп.

4. До принципів соціальної допомоги не відноситься...

- принцип конфіденційності;
- принцип максималізації соціальних ресурсів;
- принцип профілактичної спрямованості;
- принцип охорони соціальних прав;
- принцип дедукції.

5. Вкажіть, який документ регулює етику соціальної роботи в Україні?

- Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України;
- Закон України «Про етикет соціальної роботи»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про соціальний етикет»;
- Галузева угода соціальних працівників;
- Наказ Міністерства соціальної політики «Про етику соціальної роботи».

6. Вкажіть, який документу не регулює етику соціальної роботи?

- Етика соціальної роботи: принципи і стандарти;
- Міжнародна Декларація етичних принципів соціальної роботи;
- Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників;
- Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України;
- Закон України «Про етикет соціальної роботи».

7. Вкажіть, яка структура захищає права та інтереси фахівців у галузі соціального захисту?

- Міністерство соціальної політики України;
- Профспілка працівників соціальної сфери України;
- Державна служба України з питань праці;
- Кабінет міністрів України;
- Міністерство у справах ветеранів України.

8. Вкажіть у якому році був затверджений Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України?

- 2005;
- 1995;
- 1965;
- 2015;
- 1985.

9. Допомогу соціальним працівникам усього світу надає...

- Профспілка працівників соціальної сфери України;
- Міжнародна федерація соціальних працівників;
- Міжнародна організація праці;
- Організація Об'єднаних Націй;
- Міжнародний банк реконструкції та розвитку.

10. Діяльність соціального інспектора регламентується...

- Посадовою інструкцією;
- Законом України «Про етикет соціальної роботи»;
- Заявою про прийняття на роботу;
- Наказом Міністерства соціальної політики «Про етику соціальної роботи»;
- Постановою Кабінету Міністрів України «Про соціальний етикет».

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2

2.1. Запитання.

1. Розкрийте основні проблеми соціального захисту населення в Україні?
2. Що на вашу думку необхідно змінити в Україні, аби покращити соціальне забезпечення населення?
3. Яким фахівцем у галузі соціального захисту населення ви б хотіли працювати? Обґрунтуйте чому, і які якості у вас для цього є?

2.2. Тести.

1. Вкажіть, в якій моделі соціальної політики держава у вирішенні соціальних проблем не активна, а всі фонди і кошти надходять на підтримку найбільш незахищених верств населення?

- корпоративістській;
- ліберальній;
- патерналістській;
- соціальній;
- консервативній.

2. Вкажіть модель соціальної політики, яка залучає до соціальної роботи громадські структури й організації, але при цьому держава законодавчо закріплює й регламентує участь цих структур у наданні допомоги окремим індивідам і групам?

- корпоративістська;
- ліберальна;
- патерналістська;
- соціальна;
- консервативна.

3. Соціальна держава це...

- форма організації правління, що характеризується суверенною владою, політичним та публічним характером, реалізацією своїх повноважень на певній території через систему спеціально створених органів та організацій, за допомогою яких здійснюється політичне, економічне, соціальне та ідеологічне управління;

- певним чином організована суспільна структура, здатна здійснювати найвищий контроль за деякими аспектами поведінки всіх людей на певній території;

- форма організації суспільства, носій публічної влади, сукупність взаємопов'язаних установ і організацій, які здійснюють управління суспільством від імені народу;

- особливий тип високорозвиненої держави, в якій забезпечується високий рівень соціальної захищеності всіх громадян за допомогою активної діяльності з регулювання соціальної та економічної сфер життєдіяльності суспільства, встановлення в ньому соціальної справедливості і солідарності;

- суверенна організація влади, яка може без перешкод існувати лише в демократичному суспільстві.

4. Вкажіть, які вітчизняні дослідники простежили діалектичний зв'язок між соціальними функціями держави та їх безпосереднім утіленням в соціальну політику?

- С. Шардлоу, Ш. Рамон, Ф. Нойман;
- В. Коноваленко, А. Семеновенко, А. Стасюк;
- А. Цисаренко, Д. Мельник, С. Гончаров;
- Л. Дорошенко, П. Писаренко, С. Кузьма;
- А. Капська, І. Зверева, Н. Іванова;

5. Вкажіть, що не належить до функцій соціальної політики?

- діяльність з гармонізації суспільних відносин з метою задоволення потреб індивідів і соціальних груп;
- організація дій з оптимізації життєвого простору людини, спільні принципи дій державних та недержавних організацій щодо забезпечення гідного життя та розвитку людей;
- регуляторна діяльність з розподілу ресурсів, наявність спеціально розроблених програм з проблемних питань;
- формування фінансових ресурсів, планування облікової ставки та рівня інфляції;
- ефективна управлінська діяльність із забезпечення нормального функціонування суспільства та оптимального розподілу ресурсів.

6. Вкажіть, який рівень взаємозв'язку між соціальною політикою та соціальним забезпеченням?

- взаємозв'язок відсутній;
- взаємозв'язок сильний;
- взаємозв'язок слабкий;
- взаємозв'язок оберненопропорційний;
- усі відповіді не вірні.

7. Соціальна політика це...

- це система заходів, здійснюваних державою, громадськими організаціями, місцевим самоврядуванням та підприємствами з широкого кола питань, пов'язаних з суспільним благополуччям, а також сам процес прийняття рішень;
- особливий тип високорозвиненої держави, в якій забезпечується високий рівень соціальної захищеності всіх громадян за допомогою активної діяльності з регулювання соціальної та економічної сфер життєдіяльності суспільства, встановлення в ньому соціальної справедливості і солідарності;
- елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, направлений на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування;
- механізм самоконтролю соціального, спрямований на вирішення різноманітних конфліктів, суперечок та зсувів, що виникають у просторі його існування. Соціальне забезпечення характеризується інтегративними, міждисциплінарними підходами;
- послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

8. Резидуальна система соціальної політики це...

- система, де проблеми індивідів, груп і населення вирішуються відповідно до встановлених законами, норм і правил;
- система, де проблеми індивідів, груп і населення вирішується завдяки участі сім'ї родичів і сусідів, тоді як звернення за допомогою до державних служб вважається «аномальним»;
- система заходів, здійснюваних державою, громадськими організаціями, місцевим самоврядуванням та підприємствами з широкого кола питань, пов'язаних з суспільним благополуччям, а також сам процес прийняття рішень;
- елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, направлений на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування;
- усі відповіді не вірні.

9. Інституційна система соціальної політики це...

- система, де проблеми індивідів, груп і населення вирішуються відповідно до встановлених законами, норм і правил;
- система, де проблеми індивідів, груп і населення вирішується завдяки участі сім'ї родичів і сусідів, тоді як звернення за допомогою до державних служб вважається «аномальним»;
- система заходів, здійснюваних державою, громадськими організаціями, місцевим самоврядуванням та підприємствами з широкого кола питань, пов'язаних з суспільним благополуччям, а також сам процес прийняття рішень;
- елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, направлений на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування;
- усі відповіді не вірні.

10. Згідно Австрійської академії соціальної роботи основна функція соціальної роботи...

- розподільна;
- компенсуюча;
- відновлювальна;
- стимулююча;
- організаційна.

11. Основною підставою для надання соціального обслуговування є...

- безробіття;
- складна життєва обставина;
- хвороба;
- самотність;
- наявність дітей.

12. Вкажіть, що не належить до встановлених законодавством видів соціального обслуговування?

- соціальне обслуговування громадян похилого віку (стаціонарне або вдома);
- соціальне обслуговування дітей (стаціонарне, за місцем навчання або проживання);
- соціальна реабілітація інвалідів (працевлаштування, освіта);
- санаторно-курортне лікування;
- забезпечення засобами зв'язку.

13. Вкажіть, які заклади здійснюють соціальне обслуговування вдома?

- будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів;
- геріатричні пансіонати;
- територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів та самотніх непрацездатних громадян;
- пансіонати для ветеранів війни і праці;
- спеціальні будинки-інтернати для престарілих та інвалідів.

14. Дитячий будинок сімейного типу це...

- навчальний заклад, що забезпечує реалізацію права дитини на здобуття дошкільної освіти, її фізичний, розумовий і духовний розвиток, соціальну адаптацію та готовність продовжувати освіту;
- дошкільний навчальний заклад системи охорони здоров'я для медико-соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також для дітей з вадами фізичного та (або) розумового розвитку від народження до 3 (для здорових дітей) та до 4 (для хворих дітей) років;

- дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) для дітей віком від 3 до 6 (7) років, де забезпечуються їх розвиток, виховання і навчання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти;

- окрема сім'я, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи, що не перебуває у шлюбі (далі - батьки-вихователі), які беруть на виховання та спільне проживання не менш як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

- не має правильної відповіді.

15. Вкажіть, хто не належить до суб'єктів, яким надається соціальне обслуговування?

- особи похилого віку, які не можуть себе самостійно обслуговувати;
- студенти;
- інваліди або інші особи, які втратили працездатність;
- безробітні;
- особи, які постраждали від техногенних катастроф.

16. Вкажіть, що не належить до принципів соціального обслуговування?

- адресність;
- пріоритетність;
- добровільність;
- економність;
- конфіденційність.

17. Згідно Закону України про «Про соціальні послуги» соціальне обслуговування це...

- система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності;

- робота, спрямована на задоволення потреб, які виникають у процесі життєдіяльності, що забезпечує гармонійність та різнобічний розвиток особи шляхом надання соціального забезпечення і різноманітних соціальних послуг;

- комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя;

- елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, направлений на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування;

- комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем.

18. До протипоказань для прийняття громадян на обслуговування відділенням соціального забезпечення вдома територіального центру не належить...

- інфекційні, онкологічні захворювання;
- наркоманія;
- алкоголізм;
- куріння;
- психічне захворювання.

19. Згідно Закону України про «Про соціальні послуги» складні життєві обставини це...

- соціальні, економічні, звичаєві, комунікаційні, вікові, медичні, родинні та інші проблеми і виклики, які людина не в змозі подолати самостійно і які спричиняють її соціальну дезадаптацію, випадання зі звичних соціальних систем;

- обставини, що негативно впливають на життя, стан здоров'я та розвиток особи, функціонування сім'ї, які особа/сім'я не може подолати самостійно;
- обставини, виявлені за результатами оцінки потреб, внаслідок яких сім'ї (особи) не можуть самостійно піклуватися про особисте/сімейне життя та брати участь у суспільному житті;
- обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті;
- обставини, які характеризуються невідповідністю між тим, що людина хоче (зробити, досягти і т.п.), і тим, що вона може, опинившись в даних обставинах і маючи у своєму розпорядженні наявні власні можливості.

20. Соціальне забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, здійснюють...

- школи-інтернати; дитячі будинки сімейного типу;
- будинки дитини;
- центри розвитку людини;
- геріатричні пансіонати;
- будинки-інтернати.

21. Вкажіть, що не є видом соціальної реабілітації?

- професійна підготовка;
- надання освітніх послуг;
- медична реабілітація;
- соціально-побутова реабілітація;
- спортивна підготовка.

22. Вкажіть, що не є видом реабілітаційних заходів для інвалідів?

- медична реабілітація;
- соціальна реабілітація;
- фізична реабілітація;
- художня реабілітація;
- трудова реабілітація.

23. Вкажіть, чи зараховується до трудового стажу період професійного навчання безробітного?

- ні;
- так;
- так, але не більше 3 місяців;
- так, але не більше 6 місяців;
- так, але не більше 4 місяців.

24. Вкажіть, чи застрахованій особі, яка згідно з висновком МСЕК для санаторно-курортного лікування потребує супроводжуючого, видається друга путівка?

- ні;
- так на тих самих умовах;
- так, за 50% від вартості;
- так, за 40% від вартості;
- так, за 30% від вартості.

25. Вкажіть, який норматив робочих місць для всіх підприємств (об'єднань), призначених для працевлаштування інвалідів?

- не менше 5% від загальної чисельності працюючих;
- не менше 3% від загальної чисельності працюючих;
- не менше 4% від загальної чисельності працюючих;
- не менше 2% від загальної чисельності працюючих;
- не менше 6% від загальної чисельності працюючих.

26. Вкажіть, який норматив робочих місць призначених для працевлаштування інвалідів для підприємств де працює від 15 до 25 осіб?

- одне робоче місце;
- жодного робочого місця;
- два робочих місця;
- 0,5 ставки робочого місця;
- 0,75 ставки робочого місця.

27. Вкажіть, хто не забезпечується безплатно протезно-ортопедичними виробами?

- інваліди всіх категорій незалежно від факту призначення і виду одержуваної пенсії;
- пенсіонери незалежно від виду одержуваної пенсії;
- підопічні будинків-інтернатів для громадян похилого віку, інвалідів та дітей;
- особи, які навчаються в загальноосвітніх, професійних, навчально-виховних та вищих навчальних закладах (заочна форма навчання);
- жінки, які потребують протезування молочних залоз.

28. Основним документом, що визначає види, форми й обсяг реабілітаційних заходів, оптимальні строки їх здійснення та конкретних виконавців є...

- індивідуальна програма реабілітації інваліда;
- медична карта інваліда;
- особова справа інваліда;
- електронна карта інваліда;
- посвідчення інваліда.

29. Згідно Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» учасники бойових дій забезпечуються путівками...

- один раз на рік в міру надходження путівок;
- один раз на 2 роки в міру надходження путівок;
- один раз на 3 роки в міру надходження путівок;
- один раз на 1,5 роки в міру надходження путівок;
- два рази на рік в міру надходження путівок;

30. Вкажіть, яке підприємство забезпечує безкоштовно інвалідів протезно-ортопедичними виробами?

- Промислове об'єднання «Укрпротез»;
- Промислове об'єднання «Держпротез»;
- Промислове об'єднання «Волиньпротез»;
- Промислове об'єднання «Київпротез»;
- Промислове об'єднання «Протез».

31. Вкажіть, яке співвідношення понять «соціальне забезпечення» та «соціальне страхування»?

- «соціальне забезпечення» є тотожним поняттям терміну «соціальне страхування»;
- «соціальне забезпечення» є вужчим поняттям за термін «соціальне страхування»;

- «соціальне страхування» є ширшим поняттям за термін «соціальне забезпечення»;
- «соціальне страхування» є тотожним поняттям терміну «соціальне забезпечення»;
- «соціальне забезпечення» є ширшим поняттям за термін «соціальне страхування».

32. До основних організаційних принципів соціального забезпечення належать...

- страхування, забезпечення, опіка;
- страхування, забезпечення, обслуговування;
- обслуговування, забезпечення, опіка;
- страхування, обслуговування, опіка;
- обслуговування, допомога, страхування.

33. До суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення не відносяться...

- застраховані особи й члени їхніх сімей та/або спадкоємці;
- накопичувальний фонд;
- недержавні пенсійні фонди;
- зберігач;
- Фонд соціального страхування України.

34. Кошти Накопичувального фонду не використовуються на...

- інвестування з метою отримання доходу на користь застрахованих осіб;
- оплату послуг радника з інвестиційних питань;
- оплату послуг зберігача;
- оплату послуг юриста;
- оплату послуг із проведення планової аудиторської перевірки.

35. Максимальний розмір страхових внесків, що спрямовуються до Накопичувального фонду, не може перевищувати...

- 6 % суми заробітної плати (доходу);
- 7 % суми заробітної плати (доходу);
- 5 % суми заробітної плати (доходу);
- 8 % суми заробітної плати (доходу);
- 4 % суми заробітної плати (доходу).

36. Недержавні пенсійні фонди за типами поділяються на...

- відкриті, корпоративні, професійні;
- закриті, корпоративні, професійні;
- відкриті, корпоративні, галузеві;
- закриті, корпоративні, галузеві;
- відкриті, закриті; галузеві.

37. Вкажіть, з яких рівнів складається пенсійна система в Україні?

- унітарного, накопичувального, недержавного;
- солідарного, накопичувального, державного;
- солідарного, страхового, недержавного;
- солідарного, накопичувального, недержавного;
- унітарного, страхового, державного.

38. Принцип опіки (допомоги) характеризується тим, що...

- соціальне забезпечення зорієнтоване на індивідуальну нужденність одержувача, а фінансування здійснюється із бюджету;
- фінансування соціальних виплат здійснюється за рахунок загальних податків;
- фінансування соціальних виплат здійснюється за рахунок внесків до соціального

страхування, а також тісна взаємозалежність між внесками і обсягом соціальних виплат (послуг);

- забезпечує опіку над особами, що опинилися в складних життєвих ситуаціях;
- соціальні виплати фінансуються зі страхових внесків.

39. Принцип страхування характеризується тим, що...

- соціальне забезпечення зорієнтоване на індивідуальну нужденність одержувача, а фінансування здійснюється із бюджету;
- фінансування соціальних виплат здійснюється за рахунок загальних податків;
- фінансування соціальних виплат здійснюється за рахунок внесків до соціального страхування, а також тісна взаємозалежність між внесками і обсягом соціальних виплат (послуг);
- забезпечує опіку над особами, що опинилися в складних життєвих ситуаціях.
- соціальні виплати фінансуються зі страхових внесків.

40. Вкажіть, правильні види довічних пенсій...

- довічна пенсія з установленим періодом, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія до розлучення;
- довічна пенсія з установленим періодом, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія подружжя;
- довічна пенсія без установленого періоду, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія подружжя;
- довічна пенсія без установленого періоду, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія до розлучення;
- довічна пенсія з установленим періодом, довічна наростаюча пенсія, довічна пенсія подружжя.

41. Вкажіть, як співвідносяться поняття «фахівець у галузі соціального захисту», «соціальний інспектор», «інспектор з соціальної допомоги»...

- «соціальний інспектор» є ширшим поняттям за терміни «фахівець у галузі соціального захисту», «інспектор з соціальної допомоги»;
- «інспектор з соціальної допомоги» є ширшим поняттям за терміни «фахівець у галузі соціального захисту», «соціальний інспектор»;
- «фахівець у галузі соціального захисту» є вужчим поняттям за терміни «соціальний інспектор», «інспектор з соціальної допомоги»;
- «фахівець у галузі соціального захисту» є ширшим поняттям за терміни «соціальний інспектор», «інспектор з соціальної допомоги»;
- «фахівець у галузі соціального захисту» є тотожним поняттям термінів «соціальний інспектор», «інспектор з соціальної допомоги».

42. Міжнародна Федерація соціальних працівників в професійній діяльності використовує такі основоположні документи...

- Міжнародну декларацію етичних принципів соціальної роботи, Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників;
- Корпоративний кодекс соціальної роботи, Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників;
- Міжнародну декларацію етичних принципів соціальної роботи, Міжнародні правила соціального етикету;
- Корпоративний кодекс соціальної роботи, Міжнародні правила соціального етикету;
- Міжнародний кодекс соціальної роботи, Міжнародні правила соціального етикету.

43. До стадій зростання професійної майстерності фахівця у галузі соціального захисту не належить...
- професійна підготовка;
 - професійну адаптація;
 - професіоналізація;
 - професійна майстерність;
 - професійне визнання.
44. Документ де вказані функціональні обов'язки соціального інспектора називається...
- колективний договір;
 - посадова інструкція;
 - трудовий договір;
 - контракт;
 - заява.
45. Заборонено чинним законодавством прийняття на посаду соціального інспектора осіб, які...
- визнані у встановленому порядку недієздатними, мали судимість, що є несумісною із заняттям посади, у разі безпосереднього підпорядкування близьким родичам чи своякам;
 - визнані у встановленому порядку недієздатними, мають погашену судимість, у разі безпосереднього підпорядкування близьким родичам чи своякам;
 - визнані у встановленому порядку дієздатними, мали судимість, що є несумісною із заняттям посади, у разі безпосереднього підпорядкування близьким родичам чи своякам;
 - визнані у встановленому порядку дієздатними, мають погашену судимість, у разі безпосереднього підпорядкування батькам;
 - визнані у встановленому порядку недієздатними, мали судимість, що є несумісною із заняттям посади, у разі безпосереднього підпорядкування батькам.
46. До функціональних обов'язків соціального інспектора не належить...
- призначення державної соціальної допомоги особам чи групам осіб, що опинились в складних життєвих обставинах;
 - перевірка достовірності та повноти подання інформації про доходи та майновий стан громадян, що претендують на призначення допомоги;
 - консультування громадян про право на отримання допомоги;
 - розробка законодавства про соціальну допомогу;
 - роз'яснення населенню, зокрема в засобах масової інформації, відомостей щодо права, форм та методів отримання допомоги.
47. Діяльність соціальних інспекторів реалізується у...
- географічному, мистецькому, соціально-економічному, культурному, духовному контекстах;
 - географічному, політичному, соціально-економічному, культурному, духовному контекстах;
 - географічному, політичному, соціально-економічному, оборонному, духовному контекстах;
 - географічному, політичному, енергетичному, культурному, духовному контекстах;
 - мистецькому, політичному, оборонному, культурному, духовному контекстах.
48. Компетентність соціального інспектора не передбачає такі вміння...
- виявляти та оцінювати соціально-економічну ситуацію і за необхідності довести рівень забезпечення окремої особи чи групи відповідно до норм і стандартів визначених державою;

- ефективно втручатися у процес розв'язання соціально-економічних проблем вразливіших груп населення;
- оцінювати ступінь соціально-економічного втручання і досягнутих змін;
- сприяти вдосконаленню форм та методів надання соціальної допомоги, розвиваючи професійні знання, підтримуючи стандарти та етичні норми професії.
- здійснювати інформаційно-телекомунікаційну підтримку на дання соціальної допомоги.

49. Професіоналізм соціального інспектора характеризується...

- релевантними показниками;
- об'єктивними показниками;
- суб'єктивними показниками;
- об'єктивними та суб'єктивними показниками;
- тотожними показниками.

50. Ефективність діяльності соціального інспектора не оцінюють за такими критеріями...

- успішне визначення способів та методів вирішення соціально - економічних проблем клієнтів;
- доброзичливість та толерантність в роботі з клієнтами;
- розуміння соціально-політичної ситуації в країні;
- безконфліктність в обслуговуванні клієнтів та спілкування з колегами;
- підтримання позитивного морально-психологічного мікроклімату в колективі.

51. До клієнтів соціальної допомоги не відносяться...

- малозабезпечені сім'ї;
- люди похилого віку;
- іноземці;
- інваліди;
- безпритульні.

52. Клієнт соціальної допомоги це...

- особа, група людей, громада, які не можуть самостійно подолати соціально-економічні проблеми та відновити життєзабезпечення власними ресурсами без сторонньої допомоги;
- користувач послуг у психології, соціальній роботі та інших немедичних галузях, який не є пацієнтом, та користується відповідними правами;
- апаратний або програмний компонент обчислювальної системи, який надсилає запити серверу;
- окремі особи, групи людей, їхніх родичів, сім'ї, громади, які є адресатами соціальної роботи;
- це особа, яка могла б стати покупцем або споживачем продукції, яку пропонує компанія.

53. Вкажіть, хто із зарубіжних науковців досліджував систему моральних цінностей у соціальній роботі?

- А. Маслоу, А. Керол;
- М. Лоренц, Д. Кейнс;
- С. Шардлоу, Р. Ліденроу;
- Ф. Парслоу, Ш. Рамон;
- Ф. Нойман, Г. Фон Хаферкамп.

54. До принципів соціальної допомоги не відноситься...

- принцип конфіденційності;
- принцип максималізації соціальних ресурсів;
- принцип профілактичної спрямованості;

- принцип охорони соціальних прав;
- принцип дедукції.

55. Вкажіть, який документ регулює етику соціальної роботи в Україні?

- Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України;
- Закон України «Про етикет соціальної роботи»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про соціальний етикет»;
- Галузева угода соціальних працівників;
- Наказ Міністерства соціальної політики «Про етику соціальної роботи».

56. Вкажіть, який документу не регулює етику соціальної роботи?

- Етика соціальної роботи: принципи і стандарти;
- Міжнародна Декларація етичних принципів соціальної роботи;
- Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників;
- Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України;
- Закон України «Про етикет соціальної роботи».

57. Вкажіть, яка структура захищає права та інтереси фахівців у галузі соціального захисту?

- Міністерство соціальної політики України;
- Профспілка працівників соціальної сфери України;
- Державна служба України з питань праці;
- Кабінет міністрів України;
- Міністерство у справах ветеранів України.

58. Вкажіть у якому році був затверджений Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України?

- 2005;
- 1995;
- 1965;
- 2015;
- 1985.

59. Допомогу соціальним працівникам усього світу надає...

- Профспілка працівників соціальної сфери України;
- Міжнародна федерація соціальних працівників;
- Міжнародна організація праці;
- Організація Об'єднаних Націй;
- Міжнародний банк реконструкції та розвитку.

60. Діяльність соціального інспектора регламентується...

- Посадовою інструкцією;
- Законом України «Про етикет соціальної роботи»;
- Заявою про прийняття на роботу;
- Наказом Міністерства соціальної політики «Про етику соціальної роботи»;
- Постановою Кабінету Міністрів України «Про соціальний етикет».

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Англосаксонська модель соціального захисту.
2. Благодійна діяльність в ХІХ ст.
3. Благодійна діяльність в незалежній Україні.
4. Взаємодія страхування, допомоги та опіки в системі соціального забезпечення.
5. Види соціального обслуговування.
6. Вплив держави на розвиток системи соціального захисту.
7. Державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження.
8. Діалектика взаємозв'язків між соціальною політикою, державою та соціальною допомогою.
9. Діяльність Промислового об'єднання «Укрпротез».
10. Добродійна діяльність в часи Гетьманщини.
11. Етика соціальної роботи.
12. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України.
13. Європейський та вітчизняний досвід реалізації соціальної політики та соціальної роботи.
14. Забезпечення інвалідів протезно-ортопедичними виробами.
15. Загальні засади соціальної реабілітації та адаптації.
16. Законодавчі гарантії соціального забезпечення.
17. Зарубіжний досвід створення фінансової бази соціального забезпечення.
18. Зasadничі принципи Ельберфельдської системи.
19. Зміст та історія поняття «соціальне забезпечення».
20. Зміст та співвідношення понять «соціальне страхування», «соціальне забезпечення».
21. Клієнти соціального забезпечення.
22. Князівська благодійність Київської Русі.
23. Конституційні гарантії на соціальне забезпечення громадян.
24. Континентальна модель соціального захисту.
25. Корпоративістська модель соціальної політики.
26. Міжнародна Декларація етичних принципів соціальної роботи.
27. Міжнародна Федерація соціальних працівників.
28. Міжнародні правові акти у сфері соціального захисту.
29. Міжнародні стандарти соціальної роботи.
30. Місце соціального забезпечення в системі соціального захисту.
31. Моделі прийняття рішень у професійній діяльності соціального працівника.
32. Монастирі як центри благодійної соціального забезпечення.
33. Моральна система цінностей фахівця у галузі соціального захисту.
34. Моральні дилеми у роботі соціальних інспекторів.
35. Муніципальні послуги в системі органів місцевого самоврядування.
36. Надання послуг безробітним як вид соціального обслуговування.
37. Надання соціальних пільг як складова соціальної політики.
38. Накази Міністерства соціальної політики.
39. Накопичувальна система пенсійного страхування (2 рівень).
40. Недержавне пенсійне забезпечення (3 рівень).
41. Неоліберальна модель соціального захисту.
42. Нормативно-правові акти соціального забезпечення: загальна характеристика.
43. Основні види пенсійних виплат із коштів Накопичувального фонду.
44. Основні завдання соціальної політики.
45. Основні принципи соціального обслуговування.
46. Особисті якості фахівця у галузі соціального захисту.
47. Особливості роботи суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення.
48. Парафіяльні форми благодійництва.

49. Патерналістська модель соціальної політики.
50. Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
51. Південно-європейська модель соціального захисту.
52. Порівняльний аналіз солідарної, накопичувальної та недержавної систем пенсійного забезпечення.
53. Посадова інструкція соціального інспектора.
54. Постанови Кабінету Міністрів України у сфері соціального захисту.
55. Правова база соціального забезпечення в Україні.
56. Правове забезпечення етики соціальної роботи.
57. Правовий статус соціального інспектора.
58. Правові гарантії на соціальне обслуговування.
59. Принципи роботи системи соціального забезпечення.
60. Принципи соціальної допомоги.
61. Професійне становлення соціального інспектора.
62. Професійні вимоги до соціального інспектора.
63. Процеси трансформації соціальної політики в Україні.
64. Реорганізація соціальної політики як необхідна умова трансформації українського суспільства.
65. Робоче місце інваліда.
66. Роль церковної «десятини» для формування благодійних закладів.
67. Санітарно-курортне лікування як форма соціальних послуг.
68. Система страхування соціальних ризиків.
69. Скандинавська модель соціального захисту.
70. Солідарна система пенсійного забезпечення.
71. Соціальна безпека громадян.
72. Соціальна держава її сутність та ознаки.
73. Соціальна політика як механізм гармонізації суспільних інтересів.
74. Соціальна реабілітація та адаптація.
75. Соціальна робота як інструмент реалізації державної соціальної політики.
76. Соціальна сфера суспільства її складові та структура.
77. Соціальне забезпечення в сучасних соціально - правових державах: порівняльний аналіз.
78. Соціальне забезпечення та його державні гарантії.
79. Соціальне обслуговування як складова соціального забезпечення.
80. Соціальне страхування та його структура.
81. Соціальний захист як державне забезпечення суспільних потреб населення країни.
82. Соціальні послуги їх споживачі та різновиди.
83. Соціальні ризики: поняття та класифікація.
84. Спеціалізовані заклади соціального обслуговування неповнолітніх.
85. Спеціалізовані установи стаціонарного соціального обслуговування громадян похилого віку.
86. Співвідношення між соціальною політикою та соціальною роботою.
87. Співвідношення понять «фахівець у галузі соціального захисту», «соціальний інспектор», «інспектор з соціальної допомоги».
88. Стандарти соціального забезпечення в країнах-членах ЄС.
89. Суб'єкти та об'єкти соціального обслуговування.
90. Сутність об'єктивних показників професіоналізму фахівця у галузі соціального захисту
91. Сутність суб'єктивних показників професіоналізму фахівця у галузі соціального захисту.
92. Сутність та функції Центру професійної, медичної та соціальної реабілітації інвалідів.

93. Сутність, значення та завдання соціальної політики.
94. Територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян.
95. Трирівнева система пенсійного забезпечення громадян в Україні.
96. Умови та порядок отримання одноразових виплат із коштів Накопичувального фонду.
97. Фахові можливості професії «соціальне забезпечення».
98. Філантропія як форма соціального забезпечення та благодійництва.
99. Функції соціального забезпечення.
100. Функціональні обов'язки соціального інспектора.

ВІДЕОМАТЕРІАЛИ

1. Соціальні стандарти: чи можна їх забезпечити без фінансової підтримки? URL : <https://www.youtube.com/watch?v=XhwlbGQ3lQM>
2. Соціальний захист в умовах децентралізації. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=JcrSVF85otc&t=143s>
3. Діалоговий захід АМУ з питань соціального захисту та соціального забезпечення. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=Fa1oozEzpB8&t=10s>
4. Соціальний захист населення. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=0Od-vNDuk3M&t=13s>
5. Соціальний захист осіб старше 80 років посилено. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=O9iybYqT91E&t=10s>
6. Легальна зарплата - це соціальне забезпечення. URL : https://www.youtube.com/watch?v=u3qU_jKBgEE
7. Чоловіки-переселенці у Луцьку більше не харчуватимуться безкоштовно. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=30qJz1tG4k4>
8. На часі: гість. 29 07 2021 Вікторія Майборода – директор департаменту соціальної політики Луцької міської ради. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=L8aekzDpt90>
9. На Волині функціонує унікальний реабілітаційний центр. URL : https://www.youtube.com/watch?v=Y02_eaFWHEc
10. Вебінар щодо організації в громадах соціального забезпечення та захисту прав дітей. URL : https://www.youtube.com/watch?v=Y6_dUBMpzH0&t=3s
11. На часі: гість.17.06.2021 Вікторія Майборода – директор департаменту соціальної політики Луцької міської ради. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=GdqBEZA9MGk>
12. Житлові субсидії на неопалювальний сезон. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=TNWcli6H9VU>
13. Особливості субсидії у травні (Новини 02.05.2022). URL : <https://www.youtube.com/watch?v=jb1jvCedvSA>
14. Телерадіомарафон вечір 19.04.2022 Ч.2 Соціальний захист в умовах війни: Волинський погляд. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=kNnL-dxFSsM>
15. На Волині майже 50 тисяч громадян зі східних областей, - Оксана Гобод. ГІТ. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=CU5kmSdmIwY>
16. Оксана Гобод: соціальний захист населення під час карантину та надзвичайної ситуації. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=1evwH0BYeeQ>
17. Тема дня. Соціальний захист: як повинен працювати механізм у сільській місцевості? URL : <https://www.youtube.com/watch?v=vDadg-Bo2wg>
18. Соціальний захист в умовах воєнного стану. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=SomdpkslYUQ>
19. Засідання ПК з питань соціального захисту населення, охорони здоров'я, материнства та дитинства. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=b-0Lr9rtJKw>
20. Літні табори для дітей на Волині. Актуально. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=qvHm4GehSmU>
21. Марина Лазебна розповіла про соціальні виплати українцям в ефірі Національного телемарафону. URL : https://www.youtube.com/watch?v=nA_BjV-vgOA
22. Все дорожчає, а за що жити? Міністерка соцполітики Марина Лазебна в ТСН. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=FTRpRkr2R34>
23. Марина Лазебна в ефірі телеканалу «1-1» розповіла про ВПО. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=VINIAX6UXQg>
24. Міністр соціальної політики Марина Лазебна про бюджет, значення Ощадбанку та допомогу постраждалим. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=MogdwcC3XRk>

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Адаптація - властивість людини, що характеризує її стійкість до умов середовища, виражає рівень пристосувань до нього. З іншого боку, виступає як процес пристосування людини до умов, що змінюються. Тут важливо бачити також взаємний характер адаптації людини і того середовища, з яким вона вступає в регулятивні адаптаційні зв'язки в праці та житті.

Адаптація психічна - психічне явище, що виражається в перебудові динамічного стереотипу особистості відповідно до нових вимог оточуючого середовища.

Адаптація соціальна - пристосування індивіда чи групи людей до умов та вимог соціального середовища. Адаптація соціальна є узгодженням самооцінок і домагань суб'єкта з його можливостями і з реальністю соціального середовища. В процесі соціальної адаптації людина засвоює моральні норми і цінності найближчого оточення, традиції і звичаї трудового колективу, неформальних груп.

Адекватна поведінка - поведінка особистості, групи, що відповідає прийнятним в групі, колективі нормам міжособистісних стосунків.

Анамнез - сукупність інформації, отриманої в бесіді з людиною або її рідними чи близькими про умови минулого життя. Анамнез особистості іноді вживається як синонім поняття – «історія розвитку особистості».

Асоціальна поведінка - антигромадська поведінка.

Асоціальність - сукупність рис, що свідчать про відсутність соціальної спрямованості у чий-небудь діяльності, про байдуже ставлення до громадського життя.

Асубкультурність - слабкий інтерес у підлітків, а іноді й цілковита його відсутність до захоплень, цінностей, культурних пріоритетів представників їхньої субкультури, їхнього світу.

Атестація персоналу - процес оцінки результативності діяльності працівників за визначений період, один з ключових елементів в системі управління персоналом. Виділяють такі його функції: визначення факту придатності того чи іншого працівника до певної діяльності; отримання інформації про ступінь укомплектованості підрозділів кваліфікованими кадрами; надання працівникам можливості корекції своїх уявлень про власні ділові якості і властивості виконання ними трудових функцій та обов'язків; визначення ступеню ефективності програм розвитку персоналу.

Аффіліація - потреба в приналежності, визнанні (визнання учня колективом), прийнятті особистості середовищем у всьому репертуарі її соціальних ролей.

Багатодітна сім'я - сім'я, що складається з батьків і трьох та більше дітей.

Базова особистість - природний каркас, що об'єднує основні прагнення і життєві орієнтації людини.

Базові прагнення - ядро базової особистості, усього внутрішнього світу людини; являють собою чотири пари полярних прагнень

Безробітний - людина в працездатному віці, яка володіє знаннями і здібностями до праці, готова до виконання роботи на професійному рівні, але не має робочого місця, хоч бажає працювати. Безробітний офіційно реєструється в службі зайнятості з метою пошуку підходящої роботи, шукає її і готовий приступити до неї.

Безробіття - соціально-економічне явище, коли частина економічно активного населення, бажачого працювати, не може застосовувати свою робочу силу, бо пропонування робочої сили різко перевищує попит на неї. Безробіття виникає в період економічної кризи, коли кількість наявних робочих місць менша від кількості бажачих отримати роботу.

Безробіття технічне — безробіття, викликане відмиранням ряду професій і виникненням принципово нових, що вимагають не тільки спеціальних знань, але й більш високого рівня освіти.

Безробіття часткове - явище, коли певна частина працівників зайнята неповний робочий

день внаслідок нестабільних трудових відносин.

Біржа праці - установа, що виступає на ринку праці посередником між шукаючими роботу і роботодавцями. Її основними функціями є: облік безробітних та осіб, що бажають змінити роботу; вивчення попиту і пропозиції на ринку праці; інформаційне забезпечення шукаючих роботу та роботодавців; виплата допомоги по безробіттю.

Благодійництво - добровільна безкорислива пожертва фізичних та юридичних осіб у поданні набувачам матеріальної, фінансової, організаційної та іншої благодійної допомоги. Специфічними формами благодійництва є меценатство і спонсорство.

Благополуччя — життя в достатку та спокої: матеріальне благополуччя - задоволеність матеріальною стороною свого існування, стабільний матеріальний добробут; психологічне благополуччя - злагодженість психічних процесів і функцій, відчуття цілісності, внутрішньої рівноваги; соціальне благополуччя - задоволеність особистості своїм соціальним статусом і актуальним станом суспільства. Це і задоволеність особистісними зв'язками, статусом у мікросоціальному оточенні, а також відчуття спільності; тілесне благополуччя - хороше фізичне самопочуття, тілесний комфорт, фізичний тонус; фізичне благополуччя - хороше фізичне самопочуття, тілесний комфорт, фізичний тонус.

Вибір професії - свідоме формування людиною власних професійних планів з метою оптимальної реалізації своїх фізичних і духовних сил у певній галузі професійної діяльності. Вибір професії буде правильним і свідомим, коли він зроблений з урахуванням людиною своїх індивідуально-психологічних особливостей, інтересів, здібностей і потреб ринку праці в кадрах.

Гендер - складний соціокультурний конструктор, який відображає відмінності в ролях, поведінці, ментальних і емоційних характеристиках між чоловічим і жіночим.

Громадянське виховання - виховання гармонійно розвинутої особистості й прищеплення їй громадянської культури.

Гуманізм (від лат. *hu.ma.nis* - людяний, людський) - 1) світогляд, в центрі якого знаходиться ідея людини як найвищої цінності, дана концепція виникла як філософська течія в епоху Відродження. В основі гуманізму лежить гуманність, що розуміється як людяність, людинолюбство, повагу до гідності людини; 2) одна з онтологічних форм людського буття та покладання світу. Гуманізм розглядається як людяність, любов до людини, повага до людської гідності, відноситься до буттєвого устрою кінцевого людського існування і є фундаментальним моментом, підґрунтям можливостей людини, з одного боку, та її кінцевості як такої - з іншого.

Девіантна поведінка - система дій і вчинків людей, соціальних груп, що суперечить соціальним нормам або вказаним у суспільстві шаблонам і стандартам поведінки.

Державні послуги - це послуги що надаються органами державного управління суспільству та окремим його членам для задоволення їх потреб, гарантованих громадянам демократичної, соціальної і правової країни її конституцією.

Державні соціальні гарантії - це встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціального забезпечення, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму.

Десоціалізація - явище, протилежне соціалізації (руйнація соціальних зв'язків).

Диференціація - поділ, розчленування чого-небудь на окремі різноманітні частини.

Діагностування - прояснення, розпізнання; отримання інформації про стан та розвиток контрольованого об'єкта, його відхилення від норми.

Ділова етика - (етика підприємства) сукупність певних принципів, правил та норм господарської поведінки підприємців (бізнесменів). Більшість значних компаній у країнах з ринковою економікою розробляють та приймають кодекси ділової етики (честі).

Ділові якості - здатність знаходити найкращий підхід до розв'язання виникаючих ситуацій і найкоротший шлях досягнення мети, самостійно мислити та оперативно приймати обґрунтовані рішення, послідовно й ініціативно забезпечувати їх виконання.

Діяльність - специфічно людська, регульована свідомістю як вищою інстанцією, внутрішня і зовнішня активність, що спричиняється потребою. Діяльність направлена на пізнання, творче відтворення і перебудову зовнішнього світу.

Довільна увага - увага, що виникає внаслідок поставленої мети, свідомо спрямовується і регулюється особистістю. Довільна увага потребує зусиль і тривала її дія веде до втоми.

Домагання - прагнення особистості досягнути певного статусу, мети, результату діяльності. Завищений рівень домагань з одного боку сприяє розвитку активності особистості, з іншого — визиває спротив у інших.

Екстраполяція - розповсюдження висновків, отриманих в результаті вивчення однієї частини явищ на іншу частину цього роду явищ.

Житлово-комунальне господарство - це комплекс самостійних служб, покликаних задовольняти потреби територіальної громади у комунальних послугах (санітарно-технічних, енергетичних, транспортно - комунальних та готельних).

Житлово-комунальні послуги - це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання і перебування осіб у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил.

Зайнятість населення - ступінь участі працездатного населення в різних формах народного господарства. Все працездатне населення країни, що проживає в конкретних соціально-економічних, культурних та інших суспільних умовах, розподіляється на дві нерівні групи: зайнятих в суспільному виробництві і незайнятих в ньому через відсутність вакантних робочих місць.

Закон - це нормативно-правовий акт, що приймається в особливому порядку органом законодавчої влади або референдумом, має вищу юридичну чинність і регулює найбільш важливі суспільні відносини.

Засоби виробництва - сукупність предметів і засобів праці, що їх використовують у процесі виробництва суспільних благ.

Інвалід - особа, яка має порушення здоров'я зі стійкими розладами функцій організму, зумовленими захворюванням, наслідками травми чи дефектами, що призводять до обмеженої життєдіяльності та викликають необхідність її соціального захисту.

Інвалідність - обмеження в можливостях, обумовлене фізичними, психічними, сенсорними, соціальними, культурними, законодавчими та іншими бар'єрами, які не дозволяють людині бути інтегрованою в суспільство і брати участь у житті сім'ї та держави на тих же умовах, як і інші члени суспільства.

Інституційна система - це система, де проблеми вирішуються відповідно до встановлених законами, норм і правил. Таке звернення вважається «нормальним» і допомога носить (по можливості) превентивний, профілактичний характер. Інституційна система надає допомогу, що відповідає типу проблеми і потребам населення, носить універсальний характер, кожен може її отримати, не втрачаючи самоповаги.

Інтеграція - процес упорядкування, узгодження та об'єднання структур і функцій у цілому суспільстві.

Інтегрований - заснований на об'єднанні, інтеграції.

Інтерація - повсякденна взаємодія людей.

Інтерес до професії - вибіркова спрямованість особистості на професійну діяльність, абстраговану від подробиць самого змісту процесу праці.

Інцидент - раптова, незапланована подія, що привернула до себе особливу увагу, ставши предметом обговорення людей як її свідків.

Компетентність - поінформованість, обізнаність, авторитетність, професійні знання і вміння.

Компетенція - коло повноважень якоїсь певної структури чи посадової особи; коло питань, в яких дана особа досконало володіє знаннями та досвідом для досягнення намічених цілей.

Комунікабельність - потреба і здатність особистості до спілкування з іншими людьми, товариськість. Для комунікабельності людини характерна легкість, контактність, здатність і уміння не розгубитись в ситуаціях спілкування, прагнення до ініціативи, лідерства в групі.

Комунікативна компетентність — здатність особистості установлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми. До складу комунікативної компетентності входить сукупність знань, умінь і навичок, які забезпечують ефективне протікання комунікативного процесу.

Комунікативність - відкритість особистості для інших, готовність спілкуватися, потреба мати контакти з людьми.

Конфіденційність - доступність інформації лише адресату.

Конфлікт - зіткнення протилежних інтересів, думок, поглядів.

Критичність мислення - прагнення все аналізувати, піддавати оцінці, не приймати все на віру, уміння правильно оцінювати свої дії, здібності, виявляти і визначати свої помилки.

Ктитор - з грец. будівничий, засновник - особа, на кошти якої збудовано або відновлено церковний храм чи монастир.

Лабільність - одна з основних властивостей нервової системи, що характеризує швидкість виникнення і припинення процесу збудження. Лабільність психічних процесів означає їх швидку зміну. Лабільність психіки дає можливість швидкого і порівняно легкого переключення психічних функцій людини з одного виду діяльності на інші. Поняття лабільності використовується для позначення швидкості, з якою фізіологічна система реагує на подразнення і повертається у вихідний стан.

Матеріальна допомога - виплата, здійснена установою, яка опікується питаннями соціального захисту.

Матеріальні послуги — це будь-які дії майнового характеру, тобто дії, які потребують певних витрат праці для збільшення або поліпшення якості майна, а отже, мають свою грошову оцінку. Отримання таких послуг пов'язане з витратами майнового характеру (певного майна чи праці).

Меценат - це людина, що має досить солідний капітал, частину якого жертвує на благодійність.

Меценатство - добровільна безкорислива діяльність фізичних осіб у матеріальній, фінансовій та іншій підтримці набувачів благодійної допомоги.

Молоді спеціалісти - особи, які закінчили вищі і середні спеціальні учбові заклади і направлені на роботу відповідно до плану розподілу.

Моніторинг - систематичне відстежування, вивчення стану соціальних явищ і процесів, навколишнього середовища, співставлення результатів постійних спостережень для отримання обґрунтованих уявлень про їх дійсне становище, тенденції розвитку. Моніторинг проводиться з метою одержання необхідної інформації для прогнозування ситуації, розробки програм та прийняття рішень.

Моніторинг ринку праці - комплекс спостережень та досліджень, оцінка та прогноз стану ринку праці з метою отримання необхідної інформації для розроблення програм та прийняття рішень стосовно зайнятості населення.

Моральна культура - це найголовніший компонент духовного життя людини, який характеризує її досягнення в опануванні основ моралі як сукупності принципів, вимог, норм, правил, які регулюють поведінку в усіх сферах її життя.

Моральне виховання - це цілеспрямований процес організації та стимулювання різнобічної діяльності людей, їх спілкування, спрямований на оволодіння моральною культурою, яка визначає ставлення до навколишнього світу.

Моральні норми - це система вимог, які визначають обов'язки людини по відношенню до оточуючого світу, зразки, які не тільки орієнтують поведінку особистості, але й дають можливість оцінювати й контролювати її.

Моральні переконання - це внутрішні переконання людини, ті практичні, моральні та теоретичні засади, якими вона керується в житті, в різних сферах діяльності.

Моральні переконання фахівця - це кінцевий результат морального виховання особистості, головний показник, який характеризує духовне обличчя людини, єдність думки і вчинку, слова і діла в її поведінці.

Мотив - спонукальна причина дій та вчинків людини, зумовлених об'єктивними потребами. Основою мотиву діяльності і поведінки людини виступають потреби, інтереси, емоції, установки.

Мотиваційна напруженість - це боротьба мотивів, вибір оптимальних критеріїв для прийняття рішення.

Мотивація - сполучення зовнішніх і внутрішніх рушійних сил, що спонукають людину здійснювати діяльність, спрямовану на досягнення певних цілей, з докладанням певних зусиль, з визначеним рівнем сумлінності й наполегливості; процес стимулювання до діяльності, яка спрямована на досягнення визначених цілей і завдань.

Муніципальні послуги - це послуги, які надаються населенню органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами. Вони відрізняються від державних тим, що пов'язані із вирішенням питань і задоволенням потреб, які перебувають у площині відповідальності органів місцевого самоврядування.

Норми - це стандарт найбільш типових способів поведінки, дій, мислення, які склалися історично. Вони стандартизують психологію людей як на рівні внутрішньої суб'єктивності, так і зовнішньої форми і способів поведінки і мислення.

Норми соціальні - сукупність неформальних вимог, що пред'являються тією чи іншою соціальною групою (чи всім суспільством) до своїх членів. В широкому розумінні до соціальних норм можна віднести звичаї, ритуали та інші традиційні форми регуляції поведінки людей.

Послуга - це результат безпосередньої взаємодії виконавця і споживача, а також власної діяльності виконавця щодо задоволення потреби споживача». За функціональним призначенням послуги, що надаються населенню, поділяються на матеріальні та соціально-культурні.

Права людини - одна із фундаментальних та актуальних категорій правознавства, якою послуговуються спеціалісти із соціального забезпечення.

Право соціального забезпечення - самостійна галузь права, яка спрямована на соціальне забезпечення непрацездатних громадян. Основна мета цієї галузі в тому, щоб обслуговувати непрацездатних або обмежених у життєдіяльності громадян.

Правове виховання - соціально-правова та педагогічна допомога особі у формуванні правової свідомості та правової культури, вихованні почуття людської гідності, розумінні соціальної цінності права.

Правове поле - система законів і законодавчих актів, а також обов'язкове посилення всіх без винятку управлінських рішень на систему таких законів.

Правовідносини - суспільні відносини, що регулюються нормами права.

Правомірна поведінка - учинки, діяння, які не суперечать приписам правових норм або основним принципам права певної держави.

Правосвідомість - усвідомлення особою своїх прав, свобод, обов'язків, позитивне ставлення до закону, до держави, почуття патріотизму, здатність забезпечити країні гідне місце у цивілізованому світі.

Превентивна діяльність - діяльність, направлена на порушення загальнообов'язкових правил поведінки в суспільстві.

Превентивна інформація - інформація, що містить у собі знання про причини, процеси, наслідки негативної поведінки, явища та засоби їх запобігання.

Превентивна робота - цілеспрямована діяльність, яка проводиться з дітьми з метою попередження відхилень у поведінці.

Резидуальна система - це система, де проблеми індивідів, груп і населення вирішується завдяки участі сім'ї, родичів і сусідів, тоді як звернення за допомогою до державних служб вважається «аномальним». Допомога надається після перевірки обставин і ступеня

нездатності вирішити проблему самостійно, допомога тимчасова і мінімальна, отримання допомоги принижує, це пов'язано з втратою соціального статусу.

Ризикологія - наука про основні закономірності, принципи та інструментарій виявлення, врахування, оцінювання та управління ризиком, який відображає характерні особливості сприйняття зацікавленими суб'єктами господарювання об'єктивно існуючих невизначеностей, конфліктності, іманентно притаманних процесам цілепокладання, оцінювання, управління об'єктами ризику, котрі обтяжені можливими загрозами та невикористаними можливостями.

Складні життєві обставини - обставини, що об'єктивно порушують нормальну життєдіяльність особи, наслідки яких вона не може подолати самостійно (інвалідність, часткова втрата рухової активності у зв'язку із старістю або станом здоров'я, самотність, сирітство, безпритульність, відсутність житла або роботи, насильство, зневажливе ставлення та негативні стосунки в сім'ї, малозабезпеченість, психологічний чи психічний розлад, стихійне лихо, катастрофа тощо).

Соціальна орієнтованість кадрів - це узагальнюючий показник, що характеризує злитість соціально- політичного мислення з навичками безпосереднього, практичного управління соціальними процесами на всіх рівнях - від державного до трудових колективів.

Соціальна політика - комплекс заходів державного та недержавного характеру, спрямованих на виявлення, задоволення і узгодження потреб та інтересів громадян, соціальних груп, територіальних громад.

Соціальна робота - галузь наукових знань, академічна дисципліна та професійна діяльність, спрямована на підтримання і надання кваліфікованої допомоги будь-якій людині, групі людей, громаді, що розширює або відновлює їхню здатність до соціального функціонування, сприяє реалізації громадянських прав, запобігає соціальному виключенню.

Соціальне забезпечення - 1) система суспільно- економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо). Також, соціальне забезпечення належить до основних принципів соціального захисту; 2) це елемент соціальної системи, що відповідає за вирішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві. Соціальне забезпечення працює над створенням умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності індивідів до соціального функціонування; 3) це механізм самоконтролю соціального, спрямований на вирішення різноманітних конфліктів, суперечок та зсувів, що виникають у просторі його існування. Соціальне забезпечення характеризується інтегративними, міждисциплінарними підходами; 4) це механізм суспільного самоконтролю, формування якого стало результатом раціонального усвідомлення необхідності такого забезпечення у суспільстві для його подальшого поступу і який у той самий час не порушує принципів лібертарності, виконує найважливішу для суспільства функцію стабілізації і збереження соціуму, підтримання й гармонізації суспільних відносин, забезпечення умов для постійного його розвитку; 5) це соціальний феномен, що зосереджує увагу на глибинній сутності людини та її соціальних зв'язках, соціальному прогнозі, моделюванні соціальних процесів та їх розвитку, що надає можливість виявлення оптимальних шляхів вирішення соціальних суперечностей та конфліктів на макро- і макрорівні; 6) це суспільне явище, яке є моделлю підтримки, яку суспільство реалізує у конкретний історичний період, відповідно до особливостей національно-культурного та соціально-політичного розвитку.

Соціальний захист - це сукупність державних заходів і видатків бюджету, пов'язаних з наданням фінансової допомоги окремим верствам населення, які через незалежні від них причини не мають достатніх для самозабезпечення доходів.

Соціальні послуги - 1) це комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем»; 2) це послуги, які не мають прямого економічного або фінансового виміру, сприяють задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності громадян, задоволенню їх

соціальних інтересів, забезпеченню соціальної безпеки, розвитку соціальних відносин, і які можуть надаватися як державними, так і комунальними, громадськими і приватними установами.

Соціальні ризики - це визначені законом фактори порушення нормального соціального становища людей у разі втрати працездатності або відсутності попиту на працю, які супроводжуються настанням для зайнятого населення матеріальної незабезпеченості внаслідок втрати заробітку, додаткових витрат, пов'язаних з лікуванням, а для сімей - втратою джерела доходу (у випадку втрати годувальника).

Соціально-вразливі верстви населення - індивіди або соціальні групи, що мають більшу за інших ймовірність зазнати соціальних збитків від дії економічних, екологічних, техногенних та інших чинників сучасного життя.

Соціально-культурна послуга - це послуга по задоволенню духовних, інтелектуальних потреб і підтримка нормальної життєдіяльності споживача.

Спонсор - індивідум або група, яка забезпечує підтримку, подібну до благодійника. Проте, на відміну від благодійності, спонсорування не носить безкорисливого характеру. Спонсорування може бути договірним, обмінюватися на рекламування з метою популяризації товару або юридичної особи.

Спонсорство - діяльність як фізичних, так і юридичних осіб, з метою отримання якої-небудь матеріальної вигоди або прибутку для себе, або в обмін на рекламу.

Субсидіарність - організаційний і правовий принцип, згідно з яким Спільнота (наприклад, ЄС) вдається до будь-яких заходів лише в тому разі, якщо вони ефективніші за відповідні заходи на національному, регіональному або місцевому рівнях (виняток становлять сфери виняткової компетенції Спільноти)

Туристичні послуги - послуги суб'єктів туристичної діяльності щодо розміщення, харчування, транспортного, інформаційно-рекламного обслуговування, а також послуги закладів культури, спорту, побуту, розваг, спрямовані на задоволення потреб туристів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навчальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
2. Докаш В. І. Вступ до спеціальності «Соціальне забезпечення»: навчальний посібник. Чернівці, Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. 352 с.
3. Дубич К. В. Вступ до соціальної допомоги: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2015. 224 с.
4. Соціальне забезпечення в Україні : навчальний посібник / кол. авторів; за ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
5. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навчальний посібник. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 248 с.

Додаткова

6. Безкровний О. В., Аранчій В. І., Лихопій В. І. Соціальне страхування : навчальний посібник. Полтава : ПДАА, 2016. 219 с.
7. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 447 с.
8. Ганслі Теренс М. Соціальна політика та соціальне забезпечення ринкової економіки: пер. з англ. К.: Основи, 2016. С. 130.
9. Докаш В. І. Вступ до спеціальності «Соціальне забезпечення»: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. 352с.
10. Журба І. О. Соціальне забезпечення в контексті вступу в ЄС: монографія. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2017. 192 с.
11. Кириленко О. П., Толуб'як В. С. Соціальне страхування : підруч. Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. 516 с.
12. Колосок А М. Актуальні аспекти соціального захисту населення. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021. № 2 (26). С. 16-23. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2021-02-16-23>
13. Назарова Г. В., Гончарова С. Ю., Сотникова Ю. В., Аграмакова Н. В. Соціальна економіка : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 275 с.
14. Шаповалова Т. М. Економічні основи соціального забезпечення: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 128с.
15. Ярошенко О. М. Право соціального забезпечення : підручник. Харків : Право, 2019. 376 с.
16. Katja Hujo Social protection and inequality in the global South: Politics, actors and institutions. *Critical Social Policy*. 2021. 41(3). P. 344-363. DOI: <https://doi.org/10.1177/02610183211009899>
17. Social protection systems. URL: <https://socialprotection-humanrights.org/key-issues/social-protection-systems/> (дата звернення: 07.05.2022).
18. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/> (дата звернення: 07.05.2022).
19. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/> (дата звернення: 08.05.2022).
20. Законодавство України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/zak> (дата звернення: 07.05.2022).
21. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/> (дата звернення: 06.05.2022).
22. Національна соціальна сервісна служба України. URL: <https://nssu.gov.ua/> (дата звернення: 02.05.2022).

23. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/> (дата звернення: 04.05.2022).
24. Фонд соціального страхування. URL: <http://www.fssu.gov.ua/> (дата звернення: 04.05.2022).

Навчально-методичне видання

Упорядник **Колосок** Андрій Мирославович

Вступ до спеціальності

Методичні рекомендації

Друкується в авторській редакції